

POZICIJA

2016 m. Nr. 1.(629)

LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ INFORMACINIS LEIDINYS

Leidžiamas nuo 1989 metų

ISSN 1392-4478

LŽTA ATSTOVAUJA:

Tarptautinei Žmogaus Teisių Gynimo Federacijų Lygai FIDH (būstinė Paryžiuje) www.fidh.org

Europos Žmogaus Teisių Asociacijai AEDH (būstinė Paryžiuje) www.eu.org

Tarptautinei Helsinkio Žmogaus Teisių Federacijai IHF (reformuojama) www.ihf-hr.org

Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centrui www.lzta.lt

Asociacijos steigėjai:

Egidijus BIČKAUSKAS (teisėninkas, Kovo -11-tosios Akto signataras)

Vytautas BUDNIKAS ("Pozicijos" vyr.redaktorius)

Antanas BURACAS

(LMA akademikas)

Stasys BUŠKEVIČIUS

(politikas)

Arimantas DUMČIUS

(habil.dr., profesorius, LR Seimo narys)

Stanislovas DOBROVOLSKIS

(kunigas, vienuolis)

Bronius GENZELIS

(profesorius, Kovo11-tosios Akto signataras)

Romas GUDAITIS

(rašytojas, Kovo11-tosios Akto signataras)

Egidijus KLUMBYS

(gydytojas, Kovo11-tosios Akto signataras, LR Seimo narys)

Bronius KUTAVIČIUS

(kompozitorius)

Justinas MARCINKEVIČIUS

(rašytojas, poetas)

Vytautas MARTINKUS

(rašytojas)

Algimantas NASVYTIS

(architektas)

Kęstutis LAPINSKAS

(LR Konstitucinio Teismo pirmininkas 2008-2011 metais, Kovo11-tosios Akto signataras)

Juozas OLEKAS

(gydytojas, LR Seimo narys)

Viktoras PETKUS

(Lietuvos Helsinkio grupės steigėjas)

Juras POŽELA

(akademikas)

Pranas RACIŪNAS

(kunigas, vienuolis)

Kazimieras UOKA

(Kovo -11-tosios Akto signataras)

Stasys UOSIS

(habil. dr., profesorius)

Dėl Panevėžio kolegijos direktoriaus rinkimų4 p.

Dėl galimų žmogaus teisių pažeidimų Kauno technologijos universitete8 p.

Gairės Europos Sąjungos finansinei paramai gauti..... 12 p.

Politikai kviečia į referendumą, kuris negali įvykti..... 16 p.

Valdžios institucijų atsakymai į LŽTKC pareiškimus ir išvadas17 p.

Dėl pabėgėlio statuso, migracijos Europoje ir emigracijos Lietuvoje..... 26 p.

KALTINIMAI KULTŪROS MINISTERIJAI: JI NEATSTOVAUJA VIEŠAJAM INTERESUI

Kovo 14 d. Seime įvyko pasitarimas dėl Vilniaus senamiesčio apsaugos. Jį inicijavo Seimo parlamentinė grupė „Už istorinę atmintį ir teisingumą“.

Pasitarimo esmė - šiuo metu yra baigtas viešinti Vilniaus senamiesčio tvarkymo planas (specialiojo teritorijų planavimo dokumentas), kuris numato pakeisti dabartinį senamiesčio nekilnojamo kultūros paveldo apsaugos teisinį reguliavimą.

Vilniaus miesto bendruomeninės ir kitos nevyriausybinės organizacijos nuolat

Pasitarimo dalyviai Seime Signataro Kazimiero Antanavičiaus salėje

Pasitarimą moderavo Seimo TS-LKD frakcijos narys Arvydas Anušauskas

kėlė klausimus dėl specialiojo planavimo proceso ir dokumento turinio. Jų nuomone, dokumente neatsispindi tarptautiniai Lietuvos įsipareigojimai saugoti istorinį sostinės centrą, įtrauktą į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą. Neperkėlus reikšmingos dalies dabar galiojančio paveldosauginio reguliavimo normų, būtų sudaromos didesnės galimybės senamiesčio kaitai, pvz., viešųjų erdvių užstatymui.

Minėtas dokumentas buvo rengiamas pažeidžiant būtinas procedūras, kurias reglamentuoja Orhuso konvencija ir kiti teisės aktai.

Pasitarime dalyvavo Vilniaus vietos bendruomenių nariai, miesto savivaldybės, Kultūros ministerijos, Kultūros paveldo departamento, Tarptautinės paminklų ir istorinių vietovių tarybos (ICOMOS) Lietuvos nacionalinio komiteto, Valstybinės kultūros paveldo, Lietuvos nacionalinės UNESCO ir Vilniaus istorinio centro išskirtinės visuotinės vertės priežiūros komisijų, Lietuvos restauratorių, architektų ir kraštovaizdžio architektų sąjungų, Vilniaus senamiesčio atnaujinimo agentūros, Statybos ir projektavimo sisteminimo centro, nevyriausybinių bei kitų orga-

Bendruomenių atstovai ir ekspertai

nizacijų atstovai ir ekspertai.

Vilniaus senamiestis yra pasaulio kultūros paveldo dalis. Šį paveldą būtina išsaugoti ateinančioms kartoms. Todėl komercinių organizacijų (statytojų) interesai negali užgožti būtinybės išsaugoti Vilniaus miesto istorinį kultūros paveldą.

Vilniaus senamiesčio tvarkymo plano projektas kelia pavojų kultūros paveldui, jo išlikimui, nes jis parengtas su daugybe pažeidimų ir galimų „landų“ korupcijai arba piktnaudžiavimui.

Diskusijoje išryškėjo esminiai prieštaravimai tarp Kultūros ministerijos ir visuomenės, kuriai atstovauja bendruomenės ir visuomeninės organizacijos. Pastarųjų atstovai nuogąstavo, kad jiems leidžiama tik susipažinti su minėtu plano projektu, bet neleidžiama dėl jo išsakyti savo pastabų.

Daugelio jų nuomone, negali būti net kalbos, kad visuomenės atstovams būtų draudžiama pareikšti savo nuomonę dėl tokio objekto. Tai ryškiausias valdininkų įstatymų nepaisymo ir nekompetencijos pavyzdys.

Lietuvos žmogaus teisių asociacijos (LŽTA) atstovas Vytautas Budnikas pabrėžė, kad Kultūros ministerija pagal įstatymą privalo atstovauti ir ginti viešąjį interesą. Bet matant ministerijos valdininkų ir visuomenės atstovų priešpriešą bei ministerijos pateiktus biurokratinio atsirašinėjimo pavyzdžius, susidaro įspūdis, jog ministerija neatstovauja ir deramai negina viešojo intereso. Tikėtina, kad jos atstovai nesuvokia esminių savo funkcijų – atstovauti valstybei, kurioje viešasis interesas yra prioritetas.

LŽTA atstovas pasiūlė visa tai pažymėti ir surengto pasitarimo išvadose.

Pasitarimo rengėjai pažadėjo leisti visuomenės atstovams naudotis šio susitikimo garso įrašu tolimesniame plano rengimo darbe.

2016 m. kovo 14 d.

„Pozicijos“ informacija

DĖL TERORO AKTŲ BRIUSELYJE

**Europos Žmogaus Teisių Asociacijai
Belgijos Karalystės ambasadai
Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerijai**

**LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ KOORDINAVIMO CENTRO
UŽUOJAUTOS IR SOLIDARUMO SU BELGIJOS KARALYSTĖS IR
EUROPOS SĄJUNGOS VALSTYBĖMIS
PAREIŠKIMAS**

2016 m. kovo 22 d.
Vilnius

Nuoširdžiai užjaučiame Briuselyje teroro išpuolių metu žuvusiųjų šeimas ir artimuosius. Tai barbariškas, niekuo nepateisinamas nekaltų žmonių žudymo aktas, nukreiptas prieš demokratinę civilizuoto pasaulio visuomenę.

Šią sunkią netekties valandą solidarizuojamės su visais geros valios žmonėmis ir kviečiame dar glaudžiau telktis saugant ir ginant pamatines atviros, demokratinės visuomenės vertybes.

Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centras:

<i>Lietuvos žmogaus teisių asociacija</i>	<i>Vytautas Budnikas</i>
<i>Lietuvos Helsinkio grupė</i>	<i>Stasys Stunguryš</i>
<i>Asociacija Nepartinis demokratinis judėjimas</i>	<i>Krescencijus Stoškus</i>
<i>Piliečių gynimo paramos fondas</i>	<i>Stasys Kaušinis</i>
<i>Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija</i>	<i>Romualdas Povilaitis</i>

To: **European Human Rights Association
Embassy of the Kingdom of Belgium in Poland and Lithuania
Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Lithuania**

**THE EXPRESSION OF CONDOLENCES AND SOLIDARITY OF LITHUANIAN
HUMAN RIGHTS COORDINATION CENTRE TO THE KINGDOM OF BELGIUM
AND THE STATES OF EUROPEAN UNION**

22 March 2016
Vilnius

Regarding acts of terror in Brussels

We would like to express our deepest condolences to the families of the victims of the terroristic attacks in Brussels. This is a barbaric, unjustifiable assassination of innocent people against the civilized world.

We would like to express our solidarity with the people of good will and invite you to join to protect and preserve the fundamental values of open and democratic society.

Lithuanian Human Rights Coordination Centre:

*Lithuanian Human Rights Association - Vytautas Budnikas
Lithuanian Helsinki Group - Stasys Stungryš
Non-party Democratic Movement Association - Krescencijus Stoshkus
Civil Defence Fund - Stasys Kaushinis
Lithuanian Association for the Defence of Human Rights - Romualdas Povilaitis*

Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimui

Kopijos:

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkei Loretai Graužinienei

Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir mokslo komitetui

Lietuvos Respublikos Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybai

Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijai

**LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ
KOORDINAVIMO CENTRO
(LŽTKC)
IŠVADOS**

2016 m. balandžio 4 d.

Į Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centro narę Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociaciją 2016-03-08 paklausimu Nr. 16-07 kreipėsi Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimas (toliau – LAMPSS), prašydamas pateikti ekspertines išvadas dėl Lietuvos Respublikos Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos 2016 m. vasario 5 d. sprendimo Nr. SP-4, kuriame paviešinta skundo tyrimo medžiaga dėl Panevėžio kolegijos direktoriaus rinkimų. Paklausime LAMPSS teiraujasi, ar minėta tarnyba, nagrinėdama Panevėžio kolegijos direktoriaus E.Ž. skundą dėl viešojo konkurso Panevėžio kolegijos direktoriaus pareigoms eiti organizavimo tvarkos, nepažeidė etikos, žmogaus ir akademinės bendruomenės teisių, Lietuvos Respublikos Mokslo ir studijų įstatymo bei Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų.

Faktinės aplinkybės

Panevėžio kolegija (toliau – Kolegija) yra viešoji įstaiga, veikianti pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-10-06 nutarimu Nr. 1429 ir 2012-07-11 nutarimo Nr. 857 redakcijos patvirtintą Kolegijos statutą (toliau – Statutas). Statuto V skyriaus 27 str. nurodoma, kad „kolegialūs Kolegijos valdymo organai yra Taryba ir Akademinė taryba, vienasmenis valdymo organas – Kolegijos direktorius (toliau – direktorius)“.

Statuto 28 str. reglamentuoja Tarybos funkcijas, viena kurių yra, įvertinus Akademinės tarybos siūlymus, tvirtinti direktoriaus rinkimų viešo konkurso būdu organizavimo tvarką (28.5 str.) bei rinkti, skirti ir atleisti direktorių (28.6 str.).

Vadovaujantis Kolegijos Statutu buvo paskelbtas konkursas direktoriaus pareigoms užimti. 2016 m. sausio 6 d. surengtame posėdyje Akademinė taryba svarstė konkursui pateiktų kandidatų atitiktį šioms pareigoms užimti. Konkurse dalyvavo ir šiuo metu Kolegijos direktoriaus pareigas einantis E.Ž. Jo kandidatūrai eiti Kolegijos direktoriaus pareigas balsuodami „NEPRITARĖ“ dauguma Akademinės tarybos narių (pritarė 7 balsai, nepitarė 8 balsai).

Kandidatas į Kolegijos direktoriaus pareigas E. Ž. (toliau- Pareiškėjas) nesutiko su tokiu Akademinės tarybos sprendimu ir 2016 m. sausio 11 d. pareiškimu kreipėsi į Lietuvos Respublikos Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybą (toliau - Tarnyba) prašydamas:

1. Įvertinti Panevėžio kolegijos Akademinės tarybos sprendimų atitiktį LR mokslo ir studijų įstatymo ir Panevėžio kolegijos statuto bei kitų LR galiojančių teisės aktų normoms.
2. Įvertinti, ar Akademinė taryba pažeidė teisės aktuose nurodytus procedūrinius reikalavimus ir (jeigu taip) ar šie procedūriniai pažeidimai gali lemti, kad Akademinės tarybos priimti sprendimai yra iš esmės neteisėti.
3. Įvertinti, ar Akademinė taryba nepažeidė Akademinės etikos kodekso vertybių ir principų, tame tarpe nediskriminavimo, lygiateisiškumo principų.

Dėl teisės aktų, reglamentuojančių Panevėžio kolegijos tarybos ir Akademinės tarybos funkcijas

Kolegijos Tarybos ir Akademinės tarybos funkcijas reglamentuoja Lietuvos Respublikos Civilinis kodeksas, Lietuvos Respublikos Mokslo ir studijų įstatymas (19 ir 20 str.), Kolegijos statutas, Kolegijos tarybų darbo reglamentai, Viešojo konkurso Panevėžio kolegijos direktoriaus pareigoms eiti organizavimo tvarkos aprašas, Panevėžio kolegijos akademinės etikos kodeksas ir kiti teisės aktai. Todėl vadovaudamasi, Lietuvos Respublikos Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatais, Tarnyba tyrė Pareiškėjo skundo aplinkybes siekdama nustatyti ar nebuvo pažeisti minėti teisės aktai.

Dėl direktoriaus rinkimų tvarkos

Kolegijos direktoriaus rinkimų viešo konkurso būdu organizavimo tvarką reglamentuoja Statuto 28.5 str. ir Kolegijos Tarybos 2015 m. lapkričio 11 d. nutarimu Nr. KT-4 patvirtintas Viešojo konkurso Panevėžio kolegijos direktoriaus pareigoms eiti organizavimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas)¹. Apraše nustatyta, kad:

1. „*Kolegijos tarybos nutarimu paskirtas Tarybos narys ne vėliau kaip per 3 (tris) darbo dienas nuo skelbime apie Konkursą nurodyto dokumentų pateikimo termino pabaigos pateikia kolegijos Akademinėi tarybai kandidatų sąrašą...*“ (12 str.)
2. „*Kolegijos Akademinė taryba, susipažinusi su pateiktais dokumentais, pateikia siūlymus dėl Kandidatų tinkamumo (netinkamumo) eiti Kolegijos direktoriaus pareigas, atsižvelgiant į šio Aprašo II skirsnyje nustatytus reikalavimus*“ (13 str.).

Aprašo II skirsnyje yra nustatyti reikalavimai kandidatui į Panevėžio kolegijos direktoriaus pareigas: a) turėti ne žemesnį kaip magistro kvalifikacinį laipsnį ar jam prilygintą aukštojo mokslo kvalifikaciją, b) turėti ne mažesnę kaip 3 metų pedagoginio ir ne mažesnę kaip 5 metų vadybinio darbo patirtį, c) puikiai mokėti valstybinę kalbą ir komunikuoti viena iš užsienio kalbų (anglų, vokiečių, prancūzų), d) būti susipažinusi su Lietuvos Respublikos teisės aktais, reglamentuojančiais aukštojo mokslo institucijų veiklą ir valdymą, darbo santykių reguliavimą, mokslo ir studijų sistemos sandarą.

Apraše nurodyta, kad „*Kolegijos Akademinės tarybos siūlymai dėl kandidatų tinkamumo (netinkamumo) eiti Kolegijos direktoriaus pareigas Kolegijos Tarybos pirmininkui turi būti pateikti ne vėliau kaip per 10 (dešimt) darbo dienų nuo dokumentų gavimo iš Kolegijos tarybos paskirto nario dienos. Akademinėi tarybai nepateikus savo siūlymų, laikoma, kad kandidatai pripažįstami tinkamais*“ (14 str.). „*Kolegijos taryba, įvertinusi Akademinės tarybos siūlymus dėl kandidatų tinkamumo, patvirtina kandidatų sąrašą, sudarytą abėcėlės tvarka, ir skelbia rinkimų datą. Rinkimai turi įvykti ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo sąrašo patvirtinimo*“ (15 str.).

Aprašo 16 straipsnyje nurodyta: „*Jei kandidatas neatitinka šio Aprašo II skirsnyje nurodytų reikalavimų, ne vėliau kaip prieš 5 (penkias) darbo dienas iki rinkimų dienos kandidato prašyme nurodytu el. paštu išsiunčiamas argumentuotas pranešimas apie tai, kad jis netenkina nustatytų reikalavimų. Jei kandidatas atitinka šiuos reikalavimus, ne vėliau kaip prieš 5 (penkias) darbo dienas iki rinkimų dienos kandidato prašyme nurodytu el. paštu išsiunčiamas pranešimas apie Konkurso tikslų datą, vietą ir laiką. Pranešimus kandidatams siunčia Kolegijos tarybos sekretorius*“.

Dėl Kolegijos Akademinės tarybos sprendimo teisėtumo

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus nuostatais (13.1 str.) Tarnyba <nagrinėja pareiškėjų skundus ir savo iniciatyva atlieka tyrimus dėl fizinių ir juridinių asmenų veiksmų (veikimo ar neveikimo), kuriais pažeidžiama arba įtariama, kad gali būti pažeista, akademinė etika ir procedūros, pirmiausia akademinio sąžiningumo, akademinės laisvės, mokslo darbų vertinimo nešališkumo, lygių teisių dalyvauti konkurse, etiško tarpusavio santykių principai; taip pat skundus dėl mokslo ir studijų institucijų vadovų ir padalinių administracijos vadovų piktnaudžiavimo akademinės etikos ir procedūrų srityje>.

Kaip minėta, Pareiškėjas prašė Tarnybą įvertinti: a) Panevėžio kolegijos Akademinės tarybos sprendimų atitiktį LR Mokslo ir studijų įstatymo bei Panevėžio kolegijos statuto bei kitų teisės aktų normoms, b) ar Akademinė taryba pažeidė teisės aktuose nurodytus procedūrinius reikalavimus ir (jeigu taip) ar šie procedūriniai pažeidimai gali lemti, kad priimti sprendimai yra iš esmės neteisėti, c) ar Kolegijos akademinė taryba nepažeidė akademinės etikos kodekso vertybių ir principų, be kitų nediskriminavimo bei lygiateisiškumo principų.

Pažymėtina, kad Kolegijos akademinės etikos kodekso III skyrius reglamentuoja bendrąsias etikos normas, viena

¹ <http://panko.lt/wp-content/uploads/2015/11/Vie%C5%A1o-konkurso-Panev%C4%97%C5%BEio-kolegijos-direktoriaus-pareigoms-eiti-tvarkos-apra%C5%A1as1.pdf>

iš kurių - akademinės bendruomenės narių diskriminavimas kalba, veiksmis ar akademinio vertinimu dėl amžiaus, lyties ar lytinės orientacijos, negalios, išvaizdos, rasės ar etninės priklausomybės, religijos ar įsitikinimų, taip pat tokio diskriminavimo toleravimas (9.1 str.) .

Iš Tarnybos 2016 m. vasario 5 d. sprendimo Nr. SP-4 turinio matyti, kad Tarnyba tikrino Kolegijos akademinės tarybos veiksmų atitiktį įstatymams ir teisės aktams, vertino, ar priimdama sprendimą dėl kandidato E. Ž. kandidatūros tinkamumo Kolegijos direktoriaus pareigoms Kolegijos akademinė taryba nepažeidė LR Mokslo ir studijų įstatymo, Kolegijos Statuto, Viešojo konkurso Panevėžio kolegijos direktoriaus pareigoms eiti organizavimo tvarkos aprašo, Kolegijos akademinės tarybos darbo reglamento² ir Kolegijos akademinės etikos kodekso.³

Sprendžiant iš Tarnybos 2016 m. vasario 5 d. sprendimo Nr. SP-4, kuriuo buvo atmestas Pareiškėjo skundas (pripažintas nepagrįstu), darytina išvada, kad Kolegijos akademinė taryba nepažeidė minėto įstatymo ir teisės aktų. Tai reiškia, kad Kolegijos akademinė taryba, priimdama sprendimą dėl kandidato E. Ž. kandidatūros netinkamumo Kolegijos direktoriaus pareigoms, laikėsi visų Įstatyme ir teisės aktuose šiuo klausimu nustatytų procedūrų ir jos priimtas sprendimas yra teisėtas.

Dėl Pareiškėjo skundo tyrimo principų

LŽTKC nesiima vertinti procesinių veiksmų, kuriuos, nagrinėdama Pareiškėjo (kandidato Kolegijos direktoriaus pareigoms) 2016 m. sausio 11 d. skundą, atliko Tarnyba. Tačiau pažymi, kad Lietuvos Respublikos Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų I skyriaus 4 str. nustato, jog <Kontrolieriaus **tarnybos veikla grindžiama teisėtumu, teisingumu, nešališkumu**, aukštųjų mokyklų ir mokslo institutų **dėstytojų ir tyrėjų**, taip pat kitų **akademinės bendruomenės narių teisių ir jų teisėtų interesų prioriteto, veiklos laisvės, savarankiškumo ir viešumo principais**>. Nurodyti principai taikytini ir nagrinėjant pareiškėjo 2016 m. sausio 11 d. pareiškimą Tarnybai.

Dėl slapto balsavimo principo

Kolegijos Statuto 41.9 str. nustato, jog Kolegijos Akademinė taryba „svarsto ir teikia siūlymus Tarybai dėl kandidatų tinkamumo eiti direktoriaus pareigas“. Šį sprendimą Kolegijos akademinė taryba įgyvendina vadovaudamasi Akademinės tarybos darbo reglamentu, kurio 18 str. nurodyta, jog <...Akademeinei tarybai nusprendus **balsavimas gali būti atviras arba slaptas** (paprastai, kai svarstomi personalijų klausimai)...>. Aptariamam atveju, svarstydamas kandidatų tinkamumo eiti Kolegijos direktoriaus pareigas klausimą, Taryba pasirinko slapto balsavimo būdą.

Balsavimas slapta yra neatsiejamai susijęs su balsavimu asmeniškai. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2008 m. spalio 1 d. nutarime yra nurodęs, kad <*slapto balsavimo principas reikalauja sudaryti tokias sąlygas rinkėjo valiai balsavimo metu pareikšti, kad niekas negalėtų jo kontroliuoti, daryti įtakos jo pasirinkimui ar kitaip kliudyti laisvai ir nevaržomai reikšti savo valios*>.

Minimas Konstitucinio Teismo nutarimas priimtas išnagrinėjus Lietuvos Respublikos piliečių rinkimų teisės įgyvendinimo klausimą, tačiau akivaizdu, kad tokie pat slapto balsavimo principai galioja visose demokratinės valstybės ir visuomenės gyvenimo srityse.

Dėl Tarnybos tyrimo objektyvumo, nešališkumo ir žmogaus teisių pažeidimų

Vertinant, ar Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyba pati nepažeidinėja žmogaus ir akademinės bendruomenės narių teisių, neviršija savo įgaliojimų, būtina konstatuoti, jog Tarnyba turi teisę susipažinti su visais Kolegijos akademinės tarybos balsavimo dėl kandidatų į Kolegijos direktoriaus pareigas dokumentais.

Tačiau nagrinėjant, ar pagrįstas Tarnybos reikalavimas Kolegijos akademinės tarybai pateikti informaciją apie tai, kurių Aprašo II skyriaus reikalavimų Pareiškėjas neatitiko, būtina įvertinti, jog reikalavimai kandidatui į Kolegijos direktoriaus pareigas yra nustatyti ne tik Aprašo II skyriuje, bet ir Aprašo III skyriuje. Pastarojo skyriaus 8.2 str. nurodoma, jog, be kitų dokumentų, kandidatas į Kolegijos direktoriaus pareigas privalo pateikti <**gyvenimo aprašymą**>, <**Kolegijos veiklos programą** (apimtis - iki 3 (trijų) A4 formato puslapių) **artimiausiems 5 (penkeriems) metams**>, <...taip pat **kitus dokumentus ir duomenis, kuriuos** kandidato nuomone, **tikslinga pateikti**>.

Todėl darytina išvada, kad Tarybos sprendimą dėl tinkamumo eiti Kolegijos direktoriaus pareigas lemia ne vien **Aprašo II skyriuje nurodytos sąlygos**, kurias kandidatas privalo atitikti, bet ir kandidatui nustatyti **Aprašo III skyriaus reikalavimai**.

Tarnyba 2016-01-28 rašte Nr.S-57 apibrėžia tik kandidatui keliamus **Aprašo II skyriaus** nuostatų reikalavimus. Todėl darytina išvada, kad kandidato gyvenimo aprašymo, Kolegijos veiklos programos artimiausiems penkeriems

² http://panko.lt/savarzeles/AT_darbo_reglamentas-2012-10-18.pdf

³ Patvirtintas Panevėžio kolegijos Akademinės tarybos posėdžio 2011 m. vasario 24 d. nutarimu Nr. V4-4, Panevėžio kolegijos Akademinės tarybos posėdžio 2015 m. gegužės 27 d. nutarimu Nr. V4-6 (redakcija)

metams ir kitų duomenų Tarnyba nelaiko svarbiais ir reikšmingais sprendžiant dėl jo tinkamumo eiti Kolegijos direktoriaus pareigas. Akivaizdu, kad toks kandidatų atrankos vertinimas negali būti laikomas objektyviu.

Tarnyba pagrįstai nurodo, jog Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius turi teisę <gauti iš fizinių ir juridinių asmenų informaciją, paaiškinimus, protokolus, medžiagą, duomenis ir kitus dokumentus, įstatymų nustatyta tvarka susipažinti su valstybės, tarnybos, komercinę paslaptį sudarančiais dokumentais, taip pat dokumentais, kuriuose yra informacijos apie įstatymų saugomus asmens duomenis, kurie reikalingi Mokslo ir studijų įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytiems kontrolieriaus uždaviniams įgyvendinti>⁴. Tačiau tai nepaneigia Kolegijos tarybos narių teisės slaptu balsavimu priimti sprendimus dėl kandidatų tinkamumo eiti Kolegijos direktoriaus pareigas.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2009 m. spalio 28 d. sprendime yra išaiškinęs, kad <aukštųjų mokyklų valdymo institucijas, įgyvendinančias aukštosios mokyklos savivaldos funkcijas, formuoja pačios aukštosios mokyklos; tokių institucijų sudarymo būdus ir tvarką įstatymuose įtvirtintais pagrindais savo įstatuose ar statutuose nustato aukštosios mokyklos>.

Pažymėtina, kad nei Kolegijos Statutas, nei Kolegijos akademinės tarybos darbo reglamentas nenustato prievolės Kolegijos akademinės tarybos nariams detalai motyvuoti savo sprendimus. Todėl Tarnybos siekis išsiaiškinti, kodėl atskiri Tarybos nariai balsuodami NEPRITARĖ Pareiškėjo kandidatūrai, kelia abejones Tarnybos nešališkumu ir laikytinas pertekliniu. Viena vertus, Tarnyba nekvestionuoja Kolegijos akademinės tarybos darbo reglamento 18 str. įtvirtintos teisės balsuoti slaptai atrenkant kandidatus į Kolegijos direktoriaus pareigas, kita vertus, minėtu raštu ji reikalauja Kolegijos tarybą nurodyti, kodėl Pareiškėjas netinkamas Kolegijos direktoriaus pareigoms, t.y. kokių **Aprašo II skyriaus** nuostatų Pareiškėjas neatitinka. Sprendime Nr. SP-4 tarnyba netgi reikalauja <nurodyti, kurių konkrečiai reikalavimų...kandidatas neatitiko/atitiko **ir atsakymą pagrįsti**>.

Toks reikalavimas nurodyti, kodėl vienas ar kitas kandidatas neatitinka tam tikrų selektyviai pasirinktų Aprašo nuostatų, paneigia Akademinės tarybos narių teisę išreikšti savo valią balsuojant slaptai ir gali būti vertinamas kaip mėginimas daryti poveikį Kolegijos akademinės tarybos narių sprendimui bei Kolegijos direktoriaus kandidatūros atrankos konkurso rezultatams.

Kaip minėta, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2008 m. spalio 1 d. nutarime yra išaiškinęs slaptos balsavimo principą: **balsavimo metu niekas negali kontroliuoti, daryti įtakos pasirinkimui ar kitaip kliudyti balsuojančiam laisvai ir nevaržomai pareikšti savo valią**.

Minėtame nutarime nurodoma, jog <...slaptos balsavimo principo įgyvendinimas visų pirma siejamas su pozityvia valstybės pareiga – imtis priemonių, kurios užtikrintų, garantuotų tinkamas šio principo įgyvendinimo sąlygas>. Aptariamam atveju Tarnyba turėjo pareigą užtikrinti balsavusių Kolegijos akademinės tarybos narių išreikštos valios slaptumą.

Tarnybos nuostatų 16 str. yra nurodyta, jog „Kontrolieriaus tarnybos darbuotojai privalo saugoti valstybės, tarnybos, komercines paslaptis ir įstatymų saugomus asmens duomenis, kuriuos jie sužino eidami pareigas. Kontrolieriaus tarnyba, atlikdama tyrimą, privalo užtikrinti informacijos apie asmenis, kurie oficialiai suteikė tyrimui reikalingos informacijos, pageidavo būti įslaptinti ekspertai arba buvo nepagrįstai apkaltinti akademinės etikos pažeidimais, konfidencialumą“.

Manytina, kad Pareiškėjas 2016 m. sausio 11 d. pareiškimu apkaltino Kolegijos akademinės tarybos narius, išreikšė savo abejones dėl Tarybos narių elgesio etikos, diskriminavimo, lygiateisiškumo ir kitų galimų pažeidimų. Tuo tarpu sprendime Nr. SP-4 Tarnyba jokių pažeidimų nenustatė. O tai reiškia, kad medžiaga, susijusi su nepagrįstai apkaltintais Kolegijos akademinės tarybos nariais turėjo išlikti konfidenciali ir neviešinama.

Nepaisant to, sprendime Nr. SP-4 viešinama Tarnybos tyrimo medžiaga - Akademinės tarybos narių Stanislavos Stanevičiūtės, Rimos Adomaitienės, Birutės Ragailytės ir Jurgitos Lieponienės atsisakymai paaiškinti Tarnybai, kodėl jos Pareiškėjo kandidatūrą nelaiko tinkama vadovauti Kolegijai.

Pažymėtina, kad minėti Akademinės tarybos nariai naudojosi jiems įstatymo suteikta teise neatskleisti slaptos balsavimo motyvų (balsavimo rezultatus Tarnyba žinojo), todėl minėtas jų atsisakymas negali būti laikomas įstatymo pažeidimu. Atkreiptinas dėmesys, kad nurodytos medžiagos viešinimo paskirtis Tarnybos sprendime nėra aiški.

Analogiškai jokios teisinės reikšmės neturi Tarnybos teiginys sprendime, kur nurodoma, kad <Akademinės tarybos narės (Stanislava Stanevičiūtė, Rima Adomaitienė, Birutė Ragailytė ir Jurgita Lieponienė) **atsiakymu pateikti faktines aplinkybes, susijusias su objektyviu ir teisingu kandidatų vertinimu, sudarė Kontrolieriui kliūčių vertinti** minėtų Akademinės tarybos narių pasiūlymus dėl kandidatų tinkamumo/netinkamumo eiti kolegijos direktoriaus pareigas **objektyvumo ir teisingumo požiūriu**>.

Akivaizdu, kad nenustačius Akademinės tarybos veiksmuose jokių įstatymų ir teisės aktų pažeidimų, neetiška sprendime Nr. SP-4 Tarnybai viešinti tyrimo medžiagą, kurioje keliamos abejonės dėl atskirų akademinės bendruomenės narių elgesio, juoba kad pati Tarnyba tame pačiame sprendime pripažįsta, jog minėti akademinės bendruomenės nariai jokių pažeidimų nepadarė.

⁴ Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų 14 punkto 2 papunktis.

LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ KOORDINAVIMO CENTRO IŠVADOS:

1. Nagrinėdama 2016 m. sausio 11 d. Pareiškėjo E.Ž. skundą dėl Panevėžio kolegijos akademinės tarybos galimai padarytų pažeidimų priimant 2016 m. sausio 6 d. sprendimą dėl Pareiškėjo tinkamumo Kolegijos direktoriaus pareigoms Lietuvos Respublikos Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus Tarnyba galimai pažeidė Panevėžio kolegijos akademinės tarybos narių balsavimo slaptumo principą.
2. Lietuvos Respublikos Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyba 2016 m. vasario 5 d. sprendime Nr. SP-4 atmesdama Pareiškėjo skundą (pripažindama jį nepagrįstu) nustatė, kad Panevėžio kolegijos akademinė taryba jokių įstatymo ir teisės aktų pažeidimų nepadarė, Panevėžio kolegijos akademinės etikos kodekso nepažeidė, todėl Tarnybos sprendime Nr. SP-4 viešinami atskirų akademinės bendruomenės narių pasisakymai ir negatyvi Tarnybos nuomonė apie atskirus akademinės bendruomenės narius bei kita teisinės reikšmės neturinti medžiaga, leidžia manyti, jog Tarnyba Pareiškėjo skundo tyrimą atliko šališkai ir nepakankamai objektyviai. Abejotinai tikslais išviešindama konfidencialią skundo tyrimo medžiagą, atskleisdama kai kurių Kolegijos akademinės tarybos narių slauto balsavimo metu išreikšta valią dėl Pareiškėjo tinkamumo Kolegijos direktoriaus pareigoms, Tarnyba pažeidė etiką ir Kolegijos akademinės tarybos narių bei akademinės bendruomenės teises, nes slauto balsavimo principo pažeidimas ir asmenų slauto balsavimo metu pareikštos valios išviešinimas atei-tyje akademinės bendruomenės nariams gali turėti neigiamą įtaką jų tolesniam darbui Kolegijoje ir Lietuvos Respublikos švietimo sistemoje apskritai.

Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centras:

<i>Lietuvos žmogaus teisių asociacija</i>	<i>Vytautas Budnikas</i>
<i>Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija</i>	<i>Romualdas Povilaitis</i>
<i>Piliečių gynimo paramos fondas</i>	<i>Stasys Kaušinis</i>
<i>Nepartinis demokratinis judėjimas</i>	<i>Krescencijus Stoškus</i>
<i>Lietuvos Helsinkio grupė</i>	<i>Stasys Stungurys</i>

DĖL GALIMŲ ŽMOGAUS TEISIŲ PAŽEIDIMŲ KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETE**Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimui
Kauno technologijos universitetui**

Kopijos:

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkei Loretai Graužinienei
Lietuvos Respublikos Seimo frakcijoms
Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui Algirdui Butkevičiui
Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijai

**LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ
 KOORDINAVIMO CENTRO (LŽTKC)
 IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS**

2016 m. sausio 26 d.

Į Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centrą kreipėsi Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimas (LAMPSS), prašydamas pateikti išvadas dėl galimų žmogaus teisių pažeidimų Kauno technologijos universitete.

LAMPSS nurodo, kad Kauno technologijos universitetas (KTU) yra viešas juridinis asmuo, tačiau jo darbuotojams, akademinės bendruomenės nariams, yra teisiškai apribota laisvė reikšti savo nuomonę, moralinius ir pilietinius vertinimus apie universitete vykstančius procesus, draudžiama viešai diskutuoti universiteto gyvenimo klausimais.

Tai draudžia KTU rektoriaus patvirtintas Komunikacijos krizės metu KTU tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) ir jo priedai. Pareiškime teigiama, jog Aprašas riboja darbuotojų teisę nekliudomai bendrauti su žiniasklaida ir teisėsauga. LAMPSS nuomone, Aprašas galimai turi nelojalumo valstybės teisėsaugos institucijoms požymių - tai ribojimai laisvai ir sąžiningai duoti parodymus, liudyti apie įvykį. Be to, darbuotojai yra įpareigoti rinkti informaciją apie fizinius ir juridinius asmenis, kurie domisi rezonansiniais įvykiais universitete, - tai pažeidžia demokratiško viešojo valdymo principą ir žmogaus teises. LAMPSS nuomone, KTU yra viena iš didžiausių aukštojo mokslo įstaigų Lietuvoje, todėl akademinės bendruomenės narių laisvių ir žmogaus teisių suvaržymai gali tapti sektinu pavyzdžiu kitoms Respublikos aukštojo mokslo įstaigoms. Jie riboja ir profesinių sąjungų veiklą, trukdo atstovauti teisėtiems narių interesams.

Išnagrinėjęs LAMPSS pateiktus dokumentus - KTU administracijos įsakymus, Komunikacijos krizės metu KTU tvarkos aprašą ir jo priedus, - Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centras konstatuoja:

- 1) KTU rektorius 2015 m. spalio 1 d. įsakymu (Nr. A-416) patvirtino komunikacijos krizės metu KTU tvarkos aprašą, kuris nustato KTU administracijos ir darbuotojų vidaus teisinius santykius, reglamentuoja KTU darbuotojų elgesį esant krizei arba jos požymiams, ir Aprašo priedus – tris komunikavimo schemas: asmeniui - krizės dalyviui; KTU bendruomenės nariui, kuris kreipiasi į žiniasklaidą; bendruomenės nariui, kuris įtaria krizę.
- 2) KTU rektorius 2015 m. spalio 1 d. įsakymu (Nr. A-416) taip pat patvirtino Krizių komunikacijos valdymo grupę, kurią sudaro KTU administracijos atstovai: KTU rektorius, Vykdomasis direktorius, Rinkodaros ir komunikacijos direktorius, RsV atstovas (Viešosios komunikacijos skyriaus Viešosios komunikacijos projektų vadovas), Teisės skyriaus vadovas ir Žmogiškųjų išteklių direktorius.

Tokiu būdu komunikacijos krizės metu KTU tvarkos aprašas ir jo priedai sukuria KTU darbuotojams universitete ir už jo ribų papildomas prievoles, kurios turi tiesioginę įtaką jų teisėms ir pareigoms.

Dėl Komunikacijos krizės metu KTU tvarkos aprašo

Aprašas nustato pagrindines komunikacijos taisykles, atmintines ir schemas, kuriomis turi vadovautis KTU bendruomenės nariai krizinėse situacijose. Aprašą sudaro bendrosios nuostatos, kuriose pateikiami terminų apibrėžimai (krizė, krizių komunikacijos valdymo grupė, universiteto bendruomenės narys, tretieji asmenys, žiniasklaida), galimos krizinės situacijos įvertinimas, kuriame apibrėžiama krizinės situacijos samprata, krizės komunikacijos valdymas (KTU administracijos elgesio taisyklės esant krizinei situacijai), veiksmai ir informacijos teikimas krizės atveju (universiteto bendruomenės narių elgesio taisyklės esant krizinei situacijai) ir baigiamosios nuostatos.

Dėl krizinės situacijos reglamentavimo universitete

Aprašo dalyje (II skyrius) *Galimos krizinės situacijos įvertinimas* apibrėžta krizinės situacijos samprata apima įvairias grėsmes KTU įvaizdžiai, tarp kurių:

- ✓ **nepalanki** ar klaidinanti **informacija žiniasklaidoje**, **galinti** neigiamai **paveikti** Universiteto įvaizdį (4.1 str.);
- ✓ **skundai**, turintys didėjančios įtampos tendenciją bei **galintys tapti viešais**, jei skundų autorius (autorai) juos perduotų žiniasklaidai, valdžios, teisėsaugos ar kitoms institucijoms (4.2 str.);
- ✓ **Universiteto atstovų veiksmai**, **galintys sukelti** Universiteto bendruomenės narių ar **trečiųjų asmenų nepasitenkinimą** ir pakenkti Universiteto įvaizdžiui: neteisėtas konfidencialios ar klaidingos, kompromituojančios informacijos, susijusios su Universiteto veikla, strategija ar procedūromis atskleidimas, finansinis skandalas, viešas konfliktas, Universiteto misijos neatitinkantis, įstatymus ar bendras etikos normas pažeidžiantis elgesys **ir pan.** (4.4 str.);
- ✓ **bet koks įvykis ar veiksmas**, sutrikdantis įprastą Universiteto veiklą ir **galintis sukelti pavojų** Universiteto **bendruomenės nariui** (nariams) arba **tretiesiems asmenims** ir taip galintis paveikti Universiteto reputaciją: nelaimingas atsitikimas, trauma ar mirties atvejis, gaisras, akademinų darbų plagijavimo atvejis, vagystė **ir pan.** (4.5 str.);
- ✓ **bet koks įvykis ar veiksmas**, **galintis turėti neigiamo viešumo** ir neigiamos įtakos Universiteto įvaizdžiui, į kurį įtraukiami žiniasklaidos, valdžios ar teisėsaugos institucijų atstovai, viešosios tvarkos priežiūros, jėgos struktūrų, saugumo, priešgaisrinės apsaugos pareigūnai, medikai, gelbėtojai ar kitos tarnybos;

- ✓ **konkurentų, trečiųjų asmenų veiksmai** ar **bet kuris kitas įvykis, galintis** turėti neigiamos įtakos Universiteto įvaizdžiui viešojoje erdvėje (7.7 str.).

Pažymėtina, kad krizinės situacijos samprata Apraše savaime nepažeidžia KTU akademinės bendruomenės narių teisių. LŽTKC nuomone, akademinės bendruomenės narių laisvių suvaržymams ir žmogaus teisių pažeidimams prielaidas sudaro Aprašo III skyriaus *Krizės komunikacijos valdymas* ir IV skyriaus *Veiksmai (galimos) krizės atveju ir informacijos teikimas* nuostatos.

Abejotina ir Aprašo 2.1 str. pateikiama „**nepageidaujamo viešumo**“ samprata. Ji prieštarauja demokratinės ir atviros visuomenės principams ir yra nesuderinama su viešuoju visuomenės interesu, kurį saugoti ir ginti privalo valstybės institucijos.

Dėl krizinės situacijos valdymo

Aprašo III skyriaus *Krizės komunikacijos valdymas* 7 str. nurodo, jog <krizės komunikacijos (ar jos prevencijos) situacijos lygį **nustato rinkodaros ir komunikacijos direktorius, kuris sprendžia, ar veiksmai koordinuojami Viešosios komunikacijos skyriaus lygmeniu, ar kviečiama Krizių komunikacijos valdymo grupė**>. Tokiu būdu galimos krizės vertinimą atlieka Rinkodaros ir komunikacijos direktorius. Jam suteikiama išskirtinė teisė spręsti dėl krizės situacijos buvimo/nebuvimo vadovaujantis Aprašo II skyriaus nuostatomis.

Vienam asmeniui (Rinkodaros ir komunikacijos direktoriui) patikėta teisė vertinti ir spręsti apie krizinės situacijos buvimą ar nebuvimą KTU nesuvaržo universiteto bendruomenės narių teisių ir laisvių, juolab, kad, vadovaujantis minėtu straipsniu, krizinei situacijai vertinti galima pasitelkti ir Krizių komunikacijos valdymo grupę. Tačiau universiteto bendruomenės narių laisvių suvaržymai kyla iš Aprašo II skyriaus *Krizinės situacijos apibrėžimo*, tiksliau - iš krizinės situacijos sampratos neapibrėžtumo ir daugiaprasmiškumo. Pvz., neaišku, kokiais atvejais krizine situacija bus laikomas **universiteto atstovo veiksmas, galintis sukelti trečiųjų asmenų nepasitenkinimą** ir pakenkti Universiteto įvaizdžiui (4.4 str.). Minėtame straipsnyje nurodoma, jog tokį nepasitenkinimą gali sukelti <**bendras etikos normas pažeidžiantis elgesys ir pan.**>, todėl manytina, kad trečiųjų asmenų nepasitenkinimą gali sukelti ne tik etikos normas pažeidžiantis, bet ir bet koks kitoks universiteto bendruomenės nario elgesys, nepriimtinas KTU administracijai.

Esama ir daugiau Aprašo straipsnių, kurių nuostatos sudaro prielaidas laisvoms interpretacijoms. Pvz., Aprašo 4.7 str. nurodoma, kad krizine situacija laikomi <konkurentų, trečiųjų asmenų veiksmai ar **bet kuris kitas įvykis, galintis turėti** neigiamos įtakos Universiteto įvaizdžiui viešojoje erdvėje>. Šiame straipsnyje nėra aiškiai apibrėžta, kada ir kokie trečiųjų asmenų ar konkurentų veiksmai turi neigiamos įtakos universiteto įvaizdžiui. Atkreipiame dėmesį, kad konkurentai visuomet suinteresuoti teigiamą įvaizdį silpninti, tad žodžiai „**kitas įvykis**“ nepaaiškinamai išplečia krizinės situacijos sampratą už o jos apibrėžimo ribų, todėl gali būti panaudoti nedemokratiškiems arba negeros valios asmenų veiksams.

Svarbi aplinkybė, kad vertinant krizinės situacijos požymius ir šalinant jos pasekmes KTU akademinės bendruomenės nariai sprendimų priėmimo nedalyvauja – tiek krizės valdymas, tiek informacijos apie galimą krizę teikimas yra priskirtas Krizių komunikacijos valdymo grupei, kuri KTU rektoriaus įsakymu sudaryta išimtinai iš KTU administracijos atstovų (KTU rektorius, Vykdomasis direktorius, Rinkodaros ir komunikacijos direktorius, RsV atstovas, Teisės skyriaus vadovas ir Žmogiškųjų išteklių direktorius). Visus sprendimus dėl galimų krizinės situacijos požymių ir jos valdymo priima minėta grupė pagal rektoriaus įsakymu patvirtintas schemas – priedus prie Aprašo Nr.1, Nr.2 ir Nr.3. O tai leidžia daryti prielaidą, kad dabartinis Aprašo turinys, jo priedai ir Krizių komunikacijos valdymo grupės sudėtis suteikia KTU administracijai absoliučią teisę vertinti bet kokius KTU darbuotojo ar bendruomenės nario veiksmus kaip krizinės situacijos šaltinį.

Dėl informacijos ir veiksmų galimos krizės atveju

Abejonių kelia ir kitų Aprašo straipsnių nuostatų atitiktis demokratijos principams ir pagrindinėms žmogaus teisių normoms. Pvz., Aprašo II skyriaus 20 str. reglamentuoja, jog <vykdant krizės komunikaciją būtina visiškai skelbiamos informacijos centralizacija. **Universiteto viduje turi būti suderintos pozicijos, įvykių versijos, atsakymai į tipinius klausimus**>.

KTU administracijos siekis, jog informacija apie universitetą ir jame vykstančius procesus būtų objektyviai ir profesionaliai pateikta visuomenei, savaime neprieštarauja jokioms teisės normoms. Tačiau kelia abejones Aprašo 22 str. nuostata, jog <**komentuoti** su krize susijusius klausimus **ir teikti informaciją žodžiu / atsakinėti** į el. laiškus gali tik Universiteto RsV atstovas, Rinkodaros ir komunikacijos direktorius arba jo paskirtas darbuotojas...>. <Visais atvejais visa **teikiama informacija privalo būti patvirtinta** Viešosios komunikacijos skyriaus vadovo (arba Rinkodaros ir komunikacijos direktoriaus).

Aprašo 24 str. nustato, kad „Kiekvienas Universiteto **bendruomenės narys, sulaukęs tiesioginio klausimo**, galimai susijusio su krize, bet kokiomis priemonėmis ir kanalais **iš žiniasklaidos atstovų**, valdžios, teisėsaugos ar kitų institucijų atstovų arba bet kurių kitų trečiųjų asmenų, **privalo atsakyti komentuoti** paaiškindamas, kad, remiantis Universiteto nustatyta tvarka, komunikacijai su žiniasklaida yra paskirtas Universiteto RsV atstovas. Aprašo 25 str. nurodoma, jog „**bendraujant** su besikreipiančiuoju **negalima leistis** su juo į **diskusijas, komentuoti ar reikšti** sutikimą (nesutikimą), **duoti patvirtinimą** (paneigimą) **išsakytam teiginiui** ar kaltinimui, kurį pateikė besikreipiantysis“.

Akivaizdu, jog pastaroji Aprašo nuostata panaikina galimybę visuomenei gauti objektyvią, bet universiteto įvaizdžiui nepalankią informaciją, galinčią užkirsti kelią piktnaudžiavimui ir pažeidimams. Ši nuostata nesuderinama su Lietuvos Respublikos Konstitucijos 25 str. įtvirtinta žmogaus teise <...nekliudomai ieškoti, gauti ir skleisti informaciją...> bei Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 10 str. nuostata <... *teisė laisvai laikytis savo nuomonės, gauti bei skleisti informaciją ir idėjas, valdžios pareigūnų netrukdomam ir nepaisant valstybės sienų.*>. Pažymėtina, kad Konstitucijoje (25 str.) nurodyta, jog <*laisvė reikšti įsitikinimus, gauti ir skleisti informaciją negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymu, jei tai būtina apsaugoti žmogaus sveikatai, garbei ir orumui, privačiam gyvenimui, dorovei ar ginti konstitucinei santvarkai*>.

Ypač abejotinos Aprašo 26, 27 ir 28 straipsnių nuostatos, išplaukiančios iš Aprašo 5 str. nustatyto įpareigojimo: <kiekvienas Universiteto bendruomenės narys, pastebėjęs galimos krizės požymius, joje tiesiogiai ar netiesiogiai dalyvaujantis arba **bet kokiomis priemonėmis gavęs informacijos iš kitų** Universiteto bendruomenės **narių**, taip pat trečiųjų asmenų, žinančių arba **numanančių apie krizinę situaciją, privalo imtis veiksmų**, numatytų Aprašo IV skyriuje>. O minėto skyriaus 26 str. įpareigoja KTU darbuotoją arba bet kurį universiteto bendruomenės narį <...sulaukus bet kokio klausimo, susijusio su esama ar galima krize... **surinkti informaciją apie besikreipiantį asmenį**: jo vardą, pavardę, atstovaujama įstaigą, kontaktinę informaciją (26.1 str.), kreipimosi pobūdį (26.2 str.). Aprašo 27 str. nustato, kad <kiekvienas Universiteto **bendruomenės narys**, pats **turintis bet kokios informacijos** apie galimą arba esamą krizę, privalo susisiekti su Universiteto RsV atstovu per kuo trumpesnę laiką ir visomis įmanomomis priemonėmis>.

Pastarosios Aprašo nuostatos suponuoja universiteto bendruomenės nario pareigą (o kartu ir teisę) užsiimti Universiteto darbuotojui ir akademinės bendruomenės nariui nebūdinga veikla: savo nuožiūra rinkti duomenis apie kitus asmenis (jeigu įžvelgia galimos krizės požymius) ir imtis veiksmų (susisiekti su Universiteto RsV atstovu per kuo trumpesnę laiką).

LŽTKC IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS:

Įvertinęs aptariamų KTU dokumentų turinį, Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centras konstatuoja:

1. LAMPSS teiginys, kad KTU Aprašas ir jo priedai pažeidžia žmogaus teises (teisę laisvai gauti ir skleisti informaciją), demokratiško viešojo valdymo principus, netiesiogiai riboja profesinių sąjungų veiklą ir gali turėti neigiamą įtaką kitoms Lietuvos aukštojo mokslo įstaigoms, yra pagrįstas. Aprašas yra dokumentas, sukuriantis KTU bendruomenės nariams teises ir pareigas, kurių jie privalo laikytis, o nesilaikantys jų yra laikomi pažeidę minėtas taisykles. Skirtingai nei privačiose įstaigose, tokio turinio Aprašas negali būti taikomas valstybinėse aukštosiose mokyklose. Dėl šios priežasties kai kurios Aprašo nuostatos yra keistinos ir taisytinios.
2. KTU rektoriaus įsakymu patvirtinto Aprašo ir jo priedų nuostatos suvaržo KTU darbuotojų ir akademinės bendruomenės narių teises bei laisves (žodžio, minties, įsitikinimų, informacijos laisvę), taip pat prieštarauja KTU Statuto 10 str. nuostatai: <Universitetas puoselėja akademinės bendruomenės vertybes ir tradicijas>; Statuto 12 str.: <Universitetas, įgyvendindamas savo veiklos tikslus, vadovaujasi šiais principais: demokratinės savivaldos (1 p.), tradicijų gerbimo ir puoselėjimo (13 p.), atvirumo ir atskaitingumo visuomenei (14 p.)>; Statuto 20 str. nuostatai: <Universiteto akademinės bendruomenės nariams laiduojama akademinė laisvė, apimanti: minties, žodžio, pasaulėžiūros ir tikėjimo laisvę (1p.)>; Statuto 21 str. nuostatai: <teisė dėstytojams, mokslo darbuotojams ir studentams dalyvauti Universiteto savivaldoje šiame statute nustatyta tvarka (4p.)> bei kitoms Statuto nuostatoms.

Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centras siūlo:

1. Kauno technologijos universiteto administracijai pakeisti Aprašo nuostatas pašalinant iš jų universiteto bendruomenės narių teisių ir laisvių suvaržymus, laikantis LR Konstitucijoje ir tarptautiniuose žmogaus teisių dokumentuose įtvirtintų esminių žmogaus teisių principų.

2. Teikti Lietuvos Respublikos Seimo frakcijoms siūlymą surengti konferenciją šalies aukštojo mokslo reformos tema, kurioje būtų galimybė aptarti aktualius aukštųjų mokyklų savarankiškumo (autonomijos) klausimus, atkreipiant dėmesį į sąlygų sudarymą akademinės bendruomenės nariams dalyvauti aukštųjų mokyklų savivaldoje ir aukštųjų mokyklų demokratinės savivaldos principų bei pagrindinių žmogaus teisių užtikrinimą.
3. Svarstant LR Mokslo ir studijų įstatymo pakeitimus, įtvirtinti jame ne tik Aukštųjų mokyklų autonomijos, bet ir jų atskaitomybės visuomenei principus.

Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centras:

Lietuvos žmogaus teisių asociacija

Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija

Piliečių gynybos paramos fondas

Lietuvos Helsinkio grupė

Nepartinis demokratinis judėjimas

– Vytautas Budnikas

– Romualdas Povilaitis

– Stasys Kaušinis

– Stasys Stunguryš

– Krescencijus Stoškus

GAIRĖS EUROPOS SĄJUNGOS FINANSINEI PARAMAI GAUTI

Kovo 3 d. Finansų ministerija Viešbutyje „Best Western Vilnius“ 2016 m. surengė idiskusiją „Partnerystės iššūkiai, nauda ir praktinis įgyvendinimas“. Joje dalyvavo valstybės institucijų, savivaldybių ir Lietuvos nevyriausybinė organizacijų atstovai. Diskusijai vadovavo „Žinių ekonomikos forumo“ valdybos narys Edgaras Leichteris. Pavadinimas „Partnerystės iššūkiai, nauda ir

administravimą atsakingoms institucijoms ir ES struktūrinės paramos proceso dalyviams.

Svarbiausi ES struktūrinės paramos partnerystės principai yra: a) atvirumo (ES struktūrinės paramos procese gali dalyvauti partneriai, atstovaujantys nacionaliniams, regioniniams, sektoriniams ar tam tikros visuomenės grupės interesams), b) įtraukimo (partneriai dalyvauja planavimo, įgyvendinimo, stebėsenos ir vertinimo etapuose), c) skaidrumo (pateikiama visa informacija, būtina dalyvavimui ES struktūrinės paramos procese) d) efektyvumo (partneriai į procesą įtraukiami savo kompetencijos srityse, laiku, tinkama forma), e) tarpusavio atsakomybės (abipusiu pasitikėjimu ir išpareigojimu siekti maksimaliai efektyvaus ES struktūrinės paramos panaudojimo ir kt.)

*LR Finansų ministerijai atstovauja Lina Kliukienė ir Vilija Šemetienė,
LR Aplinkos ministerijai - Ilma Skukauskaitė*

praktinis įgyvendinimas“ pasirinktas neatsitiktinai.

Partnerystė yra ES sanglaudos politikos įgyvendinimo principas - tai regioninių, vietos, miestų ir kitų valdžios institucijų, įstaigų ir visuomeninių organizacijų įtraukimas į ES struktūrinės paramos procesą. O jos gairės – praktinis vadovas už ES struktūrinės paramos

Pagrindiniai partnerių atrankos kriterijai yra apibrėžti Finansų ministerijos parengtame Partnerystės standarte (žr. žemiau).

Svarbiausi iš jų: a) aktualumas (partneriai turi būti aiškiai susiję arba su problema, kurią ketinama spręsti, arba su jos sprendimu), b) proporcingumas (turi būti užtikrintas teritorinių, socialinių, ekonominių partnerių bei nevyriausybinė organizacijų atstovavimas), c) atstovavimo apimtis (turėtų būti įtraukti partneriai, atstovaujantys platesniems, o ne siauriems, individualiems interesams).

Norintieji dalyvauti ES struktūrinės paramos procese, gali teikti motyvuotus prašymus įtraukti į atitinkamą partnerystės formą (komitetą, komisiją ir pan.) už partnerystę atsakingiems institucijų darbuotojams. Prašyme turėtų būti pateikiama:

- Trumpa informacija apie organizacijos veiklos tikslus;

- Paaiškinimas, kodėl siekiama dalyvauti ES struktūrinės paramos procese nurodant (jei žinoma), kurioje konkrečioje partnerystės formoje (komitete, darbo grupėje ir pan.) norima dalyvauti;
- Nurodomas siūlomas atstovas (vardas, pavardė, pareigos organizacijoje, kontaktinė informacija);
- Pateikiamas atstovaujimų organizacijų sąrašas (kad atsakingos institucijos galėtų įvertinti atstovavimo mastą ir įsitikinti, kad nėra reprezentuojami tik pavienių įmonių / grupių interesai).
- Visus gautus potencialių partnerių prašymus atsakingos institucijos išnagrinėja, apsversto, įvertina ir priima arba atmeta.

Sprendimas paprastai priimamas vadovaujantis minėtų gairių pagrindiniais atrankos principais (skaidrumo, efektyvumo, nešališkumo) ir kriterijais (aktualumo, proporcingumo, atstovavimo apimties).

Partnerystės sutartyje būtina apibūdinti veiksmus, kurių buvo imtasi siekiant užtikrinti partnerių dalyvavimą ir jų vaidmenį rengiant partnerystės sutartį. Europos Komisija siūlo, kad partnerystės sutartyje ir programose būtų išsamiai pateikta tokia informacija: (1) į programavimo procesą įtrauktų partnerių sąrašas, jų pareigos ir dalyvavimo mastas; (2) kaip buvo atrinkti partneriai ir kaip taikomi skaidrumo ir prieinamumo principai; (3) veiksmai, kurių imtasi siekiant įtraukti įvairius partnerius ir skatinti juos aktyviai dalyvauti; (4) kaip techninės paramos ištekliai bus panaudoti partnerystei skatinti (numatomų paramos paslaugų pobūdis, skiriami ištekliai ir numatyta valdymo tvarka); (5) dokumentais pagrįstos partnerių nuomonės apie partnerystės principo įgyvendinimą.

Forumu metu buvo aptariamose atnaujintos Partnerystės principo taikymo ES struktūrinių fondų lėšų administravimo procese gairės. Tai 56 psl. apimties dokumentas, pavadintas „Partnerystės principo taikymo ES struktūrinių fondų lėšų administravimo procese gairės“.

Diskusija vyko apie tai, kaip ministerijos turėtų pasirinkti ir vertinti tinkamus socialinius partnerius.

Dalyviai buvo suskirstyti grupėmis. Jie privalėjo atsakyti, kaip ministerijos turi vykdyti partnerių atranką, kokiu būdu partneriai turėtų kreiptis į ministerijas, siekdami tarpusavyje bendradarbiauti, kaip turėtų būti stiprinama partnerystė.

Visi turėjo pateikti geruosius pavyzdžius ir siūlymus minėtoms gairėms tobulinti, įvardijant būsimų projektų

prioritetus, paaiškinti kokie galėtų būti socialiniai bei ekonominiai partneriai.

Dauguma dalyvių teigė, kad svarbiausiais gairių vertinimo kriterijais laikytina socialinė įtrauktis, aplinkos apsauga, jaunimo klausimai, lyčių lygybė ir kt.

Lietuvos intelektualų ir nevyriausybių organizacijų (LINVO) koalicijai atstovavo Lietuvos žmogaus teisių asociacija, Piliečių gynimo paramos fondas ir Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija.

Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centro nuomone, prioritetai turėtų būti kiti. Šiandien valstybei iškilo sunki demografijos problema. Lietuvoje daugėja senyvo amžiaus žmonių. Demografijos būklė blogėja dėl mažo gimstamumo, dėl nevaldomos emigracijos - per metus Lietuvą palieka apie 30-40 tūkstančių gyventojų. Per ketvirtį amžiaus Lietuva neteko beveik milijono piliečių. Blogiausia, kad netenkame jaunų kvalifikuotų darbuotojų, kurie su šeimomis išvyksta gyventi ir kurti pridėtinąją vertę kitose šalyse.

Kita opi valstybės problema – grėsminga gyventojų socialinė atskirtis. Europos žmogaus teisių asociacija yra

Forumo diskusijos

Valstybės institucijų ir nevyriausybinių organizacijų atstovai

paskelbusi 2016-uosius kovos su gyventojų socialine atskirtimi metais. Apie trečdalis Lietuvos piliečių gyvena ties skurdo riba arba žemiau jos. Trečdalis šeimų, gyvenančių ties skurdo riba, negali suteikti vaikams tinkamų sąlygų vystytis ir tobulėti. Todėl LŽTKC atstovų nuomone, skurdo ir gyventojų socialinės atskirties mažinimas, demografijos procesų suvaldymas, gimstamumo skatinimas, masinės emigracijos stabdymas, reemigracija turi būti prioritetinės valstybės strateginės kryptys, turinčios lemiamą reikšmę valstybės ir tautos išlikimui. Ir tai turėtų atspindėti patikslintose gairėse.

„Pozicijos“ informacija

PARTNERYSTĖS STANDARTAS

Partnerystės sąvoka

Partnerystė – tai kompetentingų regioninių, vietos, miestų ir kitų valdžios institucijų, ekonominių ir socialinių partnerių bei įstaigų, atstovaujančių pilietinei visuomenei, įskaitant aplinkosaugos partnerius, nevyriausybines organizacijas, ir įstaigas, atsakingas už moterų ir vyrų lygybės ir nediskriminavimo skatinimą, įtraukimas į ES struktūrinės paramos procesą.

Partnerystės principai

Partnerystė ES struktūrinės paramos procese grindžiama šiais principais:

- Atvirumo – ES struktūrinės paramos procese gali dalyvauti partneriai, atstovaujantys nacionaliniams, regioniniams, sektoriniams ar tam tikros visuomenės grupės interesams;
- Įtraukimo – partneriai įtraukiami į visus ES struktūrinės paramos proceso etapus: planavimo, įgyvendinimo, stebėsenos ir vertinimo;
- Skaidrumo – partneriams pateikiama visa informacija, kuri jiems reikalinga efektyviam dalyvavimui ES struktūrinės paramos procese;
- Efektyvumo – partneriai į ES struktūrinės paramos procesą įtraukiami savo kompetencijos srityse, laiku, jiems tinkamomis formomis ir dėl esminių kausimų;
- Tarpusavio atsakomybės – partnerystė grindžiama

abipusiu pasitikėjimu ir įsipareigojimu siekti maksimaliai efektyvaus ES struktūrinės paramos panaudojimo, visų partnerių indėlis yra pripažįstamas ir vertinamas.

Partnerystės lygiai

Partnerystė ES struktūrinės paramos procese yra užtikrinama ir vykdoma šiais lygiais:

Nacionaliniu, kai partnerystę inicijuoja ir koordinuoja Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir (ar) vadovaujančioji institucija;

Sektoriniu, kai partnerystę inicijuoja ir koordinuoja šakinės ministerijos ir (ar) kitos valstybės institucijos, pagal kompetenciją atsakingos už bendrai finansuojamus iš ES fondų lėšų ūkio sektorius;

Teritoriniu, kai partnerystę inicijuoja ir koordinuoja regionų plėtros tarybos.

Partnerystės formos

Partnerystė ES struktūrinės paramos procese įgyvendinama:

- sudarant komitetus, komisijas, darbo grupes, teminius tinklus;
- naudojantis informavimo ir konsultavimo procedūromis.

Partnerių atranka

Partnerių atranką pagal kompetenciją vykdo atsakingos institucijos (pavyzdžiui, atranką į sektoriniu lygiu organizuojamą partnerystę vykdo šakinės ministerijos). Potencialūs partneriai, norintys dalyvauti ES struktūrinės paramos procese, gali teikti motyvuotus prašymus dėl jų įtraukimo į atitinkamą partnerystės formą (komitetą, komisiją ir pan.) už partnerystę atsakingiems institucijų darbuotojams.

Partnerių atrankos kriterijai yra nustatomi ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų veiklos procedūrų vadovuose. Atrenkant partnerius turi būti vadovaujama šiais kriterijais:

Aktualumo: partneriai turi būti aiškiai susiję arba su problema, kurią ketinama spręsti, arba su jos sprendimu. Aktualūs partneriai gali skirtis priklausomai nuo ES struktūrinės paramos proceso etapo ir sprendžiamo klausimo;

Proporcingumo: turi būti užtikrintas visų aktualių partnerių (teritorinių, socialinių, ekonominių, nevyriausybinių organizacijų) atstovavimas, nė viena iš partnerių grupių neturėtų dominuoti;

Atstovavimo apimties: turėtų būti įtraukti partneriai, atstovaujantys platesniems, o ne siauresniems, individualiems interesams.

Partnerystės apimtis

Siekiant užtikrinti veiksmingą partnerystę turi būti aiškiai apibrėžta partnerystės apimtis, t.y. dėl ko yra konsultuojamasi su partneriais ir kokio konsultacijų rezultato

tikimasi.

Partnerystės apimtis skiriasi priklausomai nuo ES struktūrinės paramos etapo:

- Paramos planavimo etape su partneriais konsultuojamasi dėl paramos panaudojimo prioritetų, paramos programavimo dokumentų projektų, paramos valdymo ir kontrolės modelio, projektų atrankos kriterijų tvirtinimo, lėšų paskirstymo tarp veiksmų programų ir prioritetų;
- Paramos įgyvendinimo etape su partneriais konsultuojamasi dėl veiksmų programų įgyvendinimo problemų sprendimo, valdymo ir kontrolės sistemos bei projektų finansavimo ir administravimo procedūrų tobulinimo;
- Paramos stebėsenos etape su partneriais konsultuojamasi dėl veiksmų programų pažangos, lėšų perskirstymo tarp veiksmų programų ir prioritetų, veiksmų programų įgyvendinimo metinių ir galutinės ataskaitos tvirtinimo;
- Paramos vertinimo etape su partneriais konsultuojamasi rengiant metinį ES struktūrinės paramos vertinimo planą;
- Kiekviename ES struktūrinės paramos etape gali būti konsultuojamasi ir dėl kitų svarbių ES paramos panaudojimo klausimų.

Partnerystės apimtis taip pat skiriasi priklausomai nuo partnerystės formos. Ji detalizuojama institucionalizuotų partnerystės formų (komitetų, komisijų ir pan.) darbo reglamentuose, o nenuolatinių partnerystės formų (pavyzdžiui, ad hoc konsultacijų ir renginių) atveju – kvietimuose į konsultacijas ir (ar) partnerystės renginius.

Partnerių teisės ir pareigos

Partnerių teisės ir pareigos turi būti aiškiai apibrėžtos ES struktūrinės paramos panaudojimą reglamentuojančiuose teisės aktuose ir gali būti detalizuotos atsakingų institucijų veiklos procedūrų vadovuose bei institucionalizuotų partnerystės formų darbo reglamentuose.

Partnerių teisės skiriasi priklausomai nuo ES struktūrinės paramos proceso etapo ir partnerystės formos. Partneriams gali būti suteikiamos tokios pagrindinės teisės:

- teisės aktų nustatyta tvarka teisė gauti iš ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų informaciją, kurios reikia efektyviam dalyvavimui ES struktūrinės paramos procese;

- sprendimų priėmimo teisė, kuri suteikiama ES struktūrinės paramos planavimo ir stebėsenos etapuose (kai dalyvaujama Stebėsenos komiteto veikloje) ir, kiek tikslinga, kituose etapuose;
- patarimojo balso teisė, kuri suteikiama visuose ES struktūrinės paramos proceso etapuose ir partnerystės formose;
- iniciatyvos teisė, t.y. teisė siūlyti į už ES struktūrinės paramos administravimą atsakingoms institucijoms apsvarstyti partneriams aktualius ES struktūrinės paramos administravimo klausimus. Ši teisė suteikiama visuose ES struktūrinės paramos proceso etapuose.

Pagrindinės partnerių pareigos yra šios:

- dalyvauti institucionalizuotų partnerystės formų (komitetų, komisijų, darbo grupių, teminių tinklų), kurių nariais jie yra paskirti, posėdžiuose;
- pareikšti savo nuomonę ir teikti argumentuotus pasiūlymus ES struktūrinę paramą administruojančioms institucijoms dėl efektyvesnio ES struktūrinės paramos panaudojimo;
- būti nešališkais ir atsakingais;
- imtis kitų būtinų veiksmų, reikalingų veiksmingai partnerystei užtikrinti.

Partnerystės terminai

Siekiant užtikrinti partnerystės principo veiksmingumą turi būti nustatyti aiškūs ir pakankami konsultavimo su partneriais ir rezultatų pateikimo terminai. Tam, kad partneriai galėtų planuoti ir tinkamai pasiruošti dalyvauti įvairiose partnerystės įgyvendinimo formose, ES struktūrinę paramą administruojančios institucijos turi rengti ir skelbti metinį ar pusmečio konsultacijų, viešinimo ir kitų partnerystės principui įgyvendinti skirtų renginių planą. Rekomenduojama apie planuojamą posėdį ar renginį partneriams pranešti ne vėliau kaip prieš 15 darbo dienų.

Partnerystės rezultatų viešumas

Informacija apie konsultavimosi su partneriais rezultatus ir procese dalyvavusius asmenis turi būti skelbiama viešai ES struktūrinę paramą administruojančių institucijų internetinėse svetainėse.

Partnerystės efektyvumo vertinimas

Partnerystės principo taikymo efektyvumas turi būti nuolat analizuojamas ir kartą metuose aptariamas Stebėsenos komiteto posėdyje, o analizės rezultatai ir išvados turi būti integruojamos į veiksmų programų įgyvendinimo metines ir galutinę ataskaitas.

<http://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/partnerystes-principo-taikymo-es-strukturines-paramos-procese-gaires-1>

POLITIKAI KVIEČIA Į REFERENDUMĄ, KURIS NEGALI ĮVYKTI

Kovo 30 d. Seimo Europos informacijos biure įvyko apskirtojo stalo diskusija „Referendumas dėl dvigubos pilietybės Lietuvoje“. Diskusijos iniciatoriai - Seimo Konstitucijos komisija ir Liberalų frakcija. Beje, pastaroji inicijavo įstatymo pataisą, kuria siekiama pašalinti Konstitucijos 12 straipsnio nuostatą, draudžiančią dvigubą pilietybę, ir nustatyti, kad „Lietuvos respublikos piliečiai, pilietybę įgiję gimdami, konstitucinio įstatymo pagrindu gali būti kartu ir kitos valstybės piliečiai.“

Diskusijoje dalyvavo įvairioms Seimo frakcijoms atstovaujantys Seimo nariai, žiniasklaidos, mokslo institucijų ir visuomeninių organizacijų atstovai.

Nepaisant to, kad šia tema diskutuojama daugiau kaip dvidešimt metų ir ji labai aktuali emigracijoje gyvenantiems Lietuvos piliečiams, dvigubos pilietybės klausimas, visu smarkumu iškyla prieš kiekvienus artėjančius rinkimus.

Diskusiją įžanginiu žodžiu pradėjo Seimo Konstitucijos komisijos pirmininkė Birutė Vėsaitė. Ji apgailestavo, kad Konstitucinis Teismas kartą ir visiems laikams nurodė, jog dvigubos pilietybės atvejai (ATSKIRI ATVEJAI), numatyti Konstitucijos 12 straipsnyje, gali būti tik išimtiniai ir labai reti, tad nėra kito būdo patenkinti išeivijos lūkesčius turėti Lietuvos ir kitos valstybės pilietybę, kaip keičiant minėto Konstitucijos straipsnio redakciją. Kadangi šį straipsnį galima keisti tik referendumu, reikėtų vieningai dėl jo sutarti ir jam ruoštis kartu su artėjančiais Seimo rinkimais.

Ta proga diskusijos dalyviams buvo pateikti Lietuvos gyventojų apklausos duomenys, kurie rodo, jog dvigubai pilietybei pagal suformuluotus apklausos klausimus pritaria nuo 41 iki 60 proc. gyventojų.

Pranešimą, „Kodėl stringa referendumo organizavimas“ turėjęs perskaityti Seimo narys Arminas Lydeka į apskirtojo stalo diskusiją neatvyko. Todėl žodį tarė Vyriausiosios rinkimų komisijos (VRK) primininkas Zenonas Vaigauskas.

Jis pateikė Lietuvoje anksčiau surengtų referendumų apžvalgą. Trys referendumai, surengti nepriklausomybės pradžioje (1991 02-09; 1922 06 14 ir 1992 10 25), buvo sėkmingi, tačiau vėlesnieji neįvyko arba juose nepakako dalyvavusiųjų balsų iškeltam sprendimui priimti. Paskutinis sėkmingas referendumas įvyko 2003 metais dėl narystės (stojimo) Europos Sąjungoje. Po jo buvo surengti dar trys referendumai. Du iš jų konsultaciniai. Tačiau nė viename nepavyko pasiekti pageidaujamo rezultato dėl tos pačios priežasties - du neįvyko dėl nepakankamo dalyvių skaičiaus, o viename nepakako pritarusiųjų siūlomam sprendimui.

Prasidėjus diskusijai Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centro atstovas, „Pozicijos“ redaktorius Vytautas Budnikas išdėstė nuomonę, kad siūlomo referendumo re-

zultatai yra nuspėjami. Norint pakeisti Konstitucijos 12 straipsnio nuostatas būtina, kad į referendumą atvyktų daugiau kaip pusė Lietuvos piliečių, įrašytų į rinkėjų sąrašus. O referendume keliamo klausimo priėmimas gali mas ne paprastąja dalyvavusiųjų balsų dauguma, o tik tuomet, jeigu sprendimui pritartų **daugiau kaip pusė piliečių, įrašytų į rinkėjų sąrašus.**

Tradiciškai Lietuvoje rinkimuose ir referendumuose dalyvauja maždaug 52 proc. rinkėjų. Taigi norint, kad sprendimas dėl dvigubos pilietybės būtų įtvirtintas Konstitucijoje, į referendumą turėtų atvykti ne mažiau kaip 50 proc. rinkėjų ir visi jie kone vienbalsiai pritartų projekte siūlomai dvigubos pilietybės formulotei. O iš diskusijos dalyviams pateiktos gyventojų apklausos matyti, kad dvigubai pilietybei pritartų apie 60 proc. gyventojų. Todėl norimam rezultatui pasiekti į referendumą turėtų atvykti ne mažiau kaip 79 proc. rinkėjų. Tai mažai tikėtina, nes paskutiniame sėkmingame referendume, kuriame gautas rinkėjų pritarimas siūlomai formulotei dėl stojimo į ES, dalyvavo 63 proc. rinkėjų, nors valstybė pasitelkė visas agitacines priemones: balsavimas vyko ne vieną (kaip įprasta), o dvi dienas (pirmąją dieną į referendumą atvyko tik 25 proc. rinkėjų), balsuoti buvo leista ir tiems, kurie neturėjo paso, o tik rinkėjo pažymėjimą, kviečiant balsuoti per radiją ir televiziją buvo skelbiama, jog rinkimų apygardose dalijami lipdukai, su kuriais „Maxima“ prekybos centruose už 1 centą galima nusipirkti butelį alaus, šokoladuką arba skalbimo miltelių.

V. Budnikas klausė, ar būsimajame referendume taip pat ketinama pratęsti balsavimo laiką iki dviejų dienų, ar bus nuolaidaalui ir skalbimo milteliams. O gal tokios iniciatyvos turėtų imtis emigrantai?

V. Budniko nuomone, tikslingiausia siekiant padėti emigrantams išsaugoti Lietuvos pilietybę (dvigubą), pakeisti Referendumo įstatymo nuostatą, pagal kurią Konstitucijos 12 str. keitimui reikalaujama daugumos rinkėjų sąrašuose įrašytų piliečių pritarimo - pakaktų referendume dalyvavusiųjų daugumos pritarimo.

Z. Vaigauskas apgailestavo dėl dalijamo alaus ir skalbimo miltelių 2003 -ųjų referendume. Jo nuomone, ir šio referendumo atveju Seimas galėtų nustatyti dviejų dienų balsavimo trukmę. O keisti Referendumo įstatymą gali tik įstatymų leidėjas, todėl šio klausimo nekommentavo.

Seimo narys Vytautas Matulevičius pakvietė daugiau agituoti ir kvieisti į referendumą, pažymėdamas ir galimas neigiamas jo pasekmes, primindamas Krymo aneksiją.

Pasaulio lietuvių bendruomenės (PLB) atstovė pritarė nuostatai, jog referendumo rengti negalima, nes jau dabar aišku, kad jo rezultatai bus neigiami. Ji pakartojo ankstesnius PLB siūlymus, kuriuos įgyvendinus PLB referendumui pritartų: 1) jeigu būtų pakeistas Referendumo įstatymas, 2) įvestas saugumą užtikrinantis internetinis balsavimas ir 3) pasiektas visų parlamentinių frakcijų susitarimas. Neįgyvendinus šių sąlygų, referendumas turėtų būti rengiamas ne anksčiau kaip 2019 m. kartu su savivaldybių tarybų arba Prezidento rinkimais.

Paminėjus internetinį balsavimą, dalyviai susiginčijo. Vieni teigė, jog tai pavojinga, nes pažeidžiamas balsavu-

siojo valios slaptumas. Balsuojant netgi vyrui su žmona draudžiama kartu eiti į balsavimo kabinetą kartu.

Kiti išreiškė nuomonę, kad balsavimas internetu pagausintų dalyvių skaičių, nes emigravusieji nedalyvauja rinkimuose ir referendumuose dar ir dėl to, kad norint patekti prie balsadėžių Lietuvos ambasados, kai kurie turi įveikti kelių šimtų kilometrų atstumą.

Z.Vaigauskas, priminė, kad rinkėjas elektoriniu paštu gali paprašyti atsiųsti jam balsavimo biuletinį paštu. Lietuvos ambasados šį darbą atlieka nemokamai, netgi prideda voką su pašto ženklų atgaliniam biuletenio siuntimui Lietuvos ambasadai.

Dėl Referendumo įstatymo pakeitimo pasisakė Seimo teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkas Julius Sabatauskas. Norint pakeisti Referendumo įstatymo nuostatą dėl Konstitucijos 12 straipsnio, taip pat būtina surengti referendumą, nes Konstitucijos 148 str. yra nurodyta, jog tik referendumu gali būti keičiamos pirmojo skirsnio „Lietuvos valstybė“ bei keturioliktojo skirsnio „Konstitucijos keitimas“ nuostatos. O siūlomas keisti 12 str. yra Konstitucijos pirmajame skirsnyje. Taigi atsidūrėme uždaramame rate. Tad vienintelė išeitis – ryžtis surengti referendumą ir visiems aktyviai kviesti rinkėjus jame dalyvauti.

Seimo narys Linas Balsys pastebėjo, jog yra dar vienas kelias. Jo nuomone, organizavimas referendumo, kurio rezultatai nuspėjami, tėra mokesčių mokėtojų pinigų švaistymas ir Seimo liberalų frakcijos priešrinkiminė reklama. Konstitucinis Teismas, sukėlęs sumaištį, turėtų ją ir išsklaidyti: užuot nustatęs, koks įstatymas ar teisės aktas prieštarauja Konstitucijai, KT imasi aiškinti, kokius sprendimus Seimo nariai galėtų priimti ateityje. Pastaruoju metu priimtos Pilietybės įstatymo pataisos išplėtė Konstitucijos 12 str. įtvirtintą „atskirų atvejų“ sąvoką. Ir nieko nenutiko. Todėl „atskirus atvejus“ galima traktuoti dar plačiau ir dėl to nereikėtų labai nuogausti.

Šiam teiginiui paprieštaravo konstitucinės teisės specialistas, VU docentas Vaidotas Vaičaitis: KT nutarimų teiginiuose reikia ieškoti logikos, visi teiginiai turi pagrįstą motyvaciją.

Diskusijoje kalbėta ir apie emigracijos iššūkius, pasikeista nuomonėmis dėl galimos dvigubos pilietybės grėsmės Lietuvos valstybei, aptartos priežastys, kodėl siūloma vienokia, o ne kitokia referendumo klausimo formulė.

Diskusija patvirtino nuomonę, kad tik referendumu galima įtvirtinti dvigubos pilietybės institutą, bet referendumo rezultatai jau dabar nuspėjami. Nepaisant to, referendumo iniciatoriams pritarianti Seimo narė B.Vėsaitė ragino visus būti optimistais ir siūlė kviesti žmones į referendumą...

„Pozicijos“ informacija

Valdžios institucijų atsakymai į LŽTKC pareiškimus ir išvadas

2015 m. gruodžio 15 d. Lietuvos žmogaus teisių organizacijos kreipėsi į Lietuvos valdžios ir valstybės institucijas dėl svarbiausių žmogaus teisių pažeidimų Lietuvoje. Jos atkreipė dėmesį į didėjančią skurdą ir gyventojų socialinę atskirtį, į tai, kad vyksta nuolatinis žmogaus socialinių teisių pažeidinėjimas. Viešojoje erdvėje kai kurie politikai ir nevyriausybinės organizacijos eskaluoja mokslškai nepagrįstas žmogaus teisių iniciatyvas (eutanazijos įteisinimas, vaikų ankstyvojo lytinio (sekualinio) švietimo įvedimas, Stambulo konvencijos ratifikavimas ir kt.) tokiu būdu nukreipdami visuomenės dėmesį nuo svarbiausių žmogaus teisių pažeidimų. Lietuvos žmogaus teisių gynimo organizacijos pareiškime ragino šalies Vyriausybę skurdą ir žmonių socialinę atskirtį mažinti realiai, o ne deklaratyviai, nes tik ryžtingi ir akivaizdūs valstybės veiksmai gali būti vertinami kaip tikrosios priemonės siekiant užtikrinti pamatines Lietuvos žmonių teises ir laisves.

Plačiau apie tai:

<http://lzta.lt/del-svarbiausiu-zmogaus-teisiu-pazeidimu-lietuvoje/>

Atsakymas:

DĖL SVARBIAUSIŲ ŽMOGAUS TEISIŲ PAŽEIDIMŲ LIETUVOJE

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Lietuvos Žmogaus teisių koordinavimo centrai

komitetas@lzta.lt

2016-01-08 Nr. (25.3-34) SD - 109
į 2015-12-15 pareiškimą 2015-12-23
Nr. 27-4521

Kopija:

**Lietuvos Respublikos Vyriausybės
kanceliarijai**

(sutrumpinta)

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau - Ministerija), vykdydama Ministro Pirmininko pavedimą, įformintą Vyriausybės kanclerio 2015 m. gruodžio 28 d. rezoliucija Nr. 17-4473, išnagrinėjo Lietuvos Žmogaus teisių koordinavimo centro pareiškimą dėl svarbiausių žmogaus teisių pažeidimų Lietuvoje.

Informuojame, kad Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2014 m. žemiau skurdo rizikos ribos (241 euras) gyveno 19,1 proc. gyventojų. Atsigaunant Lietuvos ekonomikai po pasaulinės finansinės krizės, skurdo rizikos lygis turi tendenciją mažėti (sumažėjo 1,5 procentinio punkto, lyginant su 2013 m.). Priešinga tendencija išryškėjo septyniolikoje valstybių narių, todėl skurdo rizikos lygis Europos Sąjungos lygmeniu 2014 m. išaugo iki 17,2 proc. (padidėjo 0,6 proc. punkto, lyginant su 2013 m.).

Eurostato duomenimis, skurdo rizikos ir socialinės atskirties lygis Lietuvoje 2014 m. buvo 27,3 procento. Šis sudėtinis rodiklis yra vienas kiekybinių strategijos „Europa 2020“ tikslų. Rodiklis apima asmenis, patiriančius skurdo rizikos lygį, arba asmenis, patiriančius didelį materialinį nepriteklių ar gyvenančius labai mažo darbo intensyvumo namų ūkiuose.

Pritariame išreikštai nuomonei, kad skurdo ir socialinės atskirties problema yra daugialypė ir tampriai susijusi su daugeliu kitų socialinių problemų - emigracija, alkoholizmu, narkomanija, savižudybėmis. Sutinkame, kad būtina stiprinti bendradarbiavimą ir koordinuoti tiek valstybinių institucijų, tiek nevyriausybinių organizacijų, tiek verslo, tiek akademikų ir visos visuomenės veiksmus, siekiant kovoti su skurdo ir socialinės atskirties problema.

Planas

Pažymime, kad siekiant koordinuoti, aprėpiant kuo daugiau veiklos sričių, didinti socialinę įtrauktį 2013 m. buvo patvirtintas vienas svarbiausių strateginių dokumentų - Socialinės įtraukties didinimo 2014—2020 m. veiksmų planas (toliau - Planas).

Plane didelė dalis Įgyvendinimo priemonių skirta vaikų ir jaunimo skurdo ir socialinės atskirties prevencijai stiprinti - sudaryti visiems vaikams lygias galimybes sveikai augti ir visapusiškai vystytis, skatinti vaikus auginančias šeimas ir jaunimą dalyvauti darbo rinkoje, plėtoti, renovuoti ir tobulinti viešųjų paslaugų sistemą, didinti socialinio ir „apsaugoto“ būsto prieinamumą, įtraukti paslaugų vartotojus bei nevyriausybinių sektorių į sprendimų priėmimą ir paslaugų teikimą. Numatytos vyresnio amžiaus asmenų, neįgalųjų kompetencijų didinimo paslaugos, romų sociokultūrinės ir integracijos į darbo rinką paslaugos, jaunimo ir pagyvenusių asmenų savanoriškos veiklos aktyvinimas, vietinių užimtumo iniciatyvų įgyvendinimo projektai.

Europos Komisija Socialinės įtraukties didinimo 2014-2020 m. veiksmų planą įvertino kaip teigiamą žingsnį, kovojant su skurdu ir socialine atskirtimi.

Lietuva sėkmingai įgyvendina prisiimtą įsipareigojimą. Nuo 2008 m. iki 2014 m. patiriančių skurdą ar socialinę atskirtį asmenų skaičius sumažėjo 106 tūkst. nuo 910 tūkst. (2008 m.) iki 804 tūkst. (2014 m.).

Plano tikslai atitinka 2012 m. lapkričio 28 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1482 patvirtintos „2014-2020 metų nacionalinės pažangos programos“

(toliau - Pažangos programa) 2 prioriteto „Veikli ir solidari visuomenė“ 2.1 tikslo „Didinti gyventojų gerovę ir socialinę aprėptį“ uždavinius. Plane numatyti vertinimo kriterijai, kuriais matuojamas Plane užsibrėžtų tikslų įgyvendinimas, ir kurie atitinka bei papildo Pažangos programos 2 prioriteto kriterijus.

Planą parengė darbo grupė, į kurios sudėtį įtraukti ministerijų, Lietuvos statistikos departamento, kitų valstybės institucijų, savivaldybių, socialinių partnerių, nevyriausybinių organizacijų atstovai, teikė pasiūlymus dėl Veiksmų plano uždavinių ir jų įgyvendinimo priemonių.

Plano įgyvendinimą pastoviai stebi ir vertina sudaryta Socialinės įtraukties didinimo 2014—2020 m. veiksmų plano įgyvendinimo stebėsenos grupė. Jos nariai turi galimybę vertinti metines ataskaitas apie Plano priemonių įgyvendinimą, teikti pasiūlymus dėl Plano uždavinių ir įgyvendinimo priemonių pakeitimo ar papildymo. Plano tikslinimas numatomas 2016 m. antroje pusėje.

Planas ir jo įgyvendinimo ataskaita už 2014 m. patalpinamas Ministerijos interneto svetainėje: <http://www.socmin.lt/lt/veikla/koncepcijos-strategijos.html> ir <http://www.socmin.lt/lt/ataskaitos/nacionaliniu-dokumentu-i-gyvendinimo/soc-itraukties-didinimo-ataskaitos.html>.

Dėl socialinės rizikos šeimų ir jose augančių vaikų

Socialinės rizikos šeima - šeima, kurioje auga vaikų iki 18 metų ir kurioje bent vienas iš tėvų piktnaudžiauja alkoholiu, narkotinėmis, psichotropinėmis ar toksinėmis medžiagomis, yra priklausomas nuo azartinių lošimų, dėl socialinių įgūdžių stokos nemoka ar negali tinkamai prižiūrėti vaikų, naudoja prieš juos psichologinę, fizinę ar seksualinę prievartą, gaunamą valstybės paramą panaudoja ne šeimos interesams ir todėl iškyla pavojus vaikų fiziniam, protiniam, dvasiniam, doroviniam vystymuisi bei saugumui. Socialinės rizikos šeima laikoma ir šeima, kurios vaikui įstatymų nustatyta tvarka yra nustatyta laikinoji globa (rūpyba).

Nuo 2006 m. liepos mėn. Vaikų teisių apsaugos skyriai (toliau - VTAS) veda socialinės rizikos šeimų, augančių vaikų, apskaitą (toliau - Apskaita). Šeimos, kurios piktnaudžiauja alkoholiu, vartoja psichotropines medžiagas, dėl socialinių įgūdžių stokos negeba tinkamai rūpintis vaiku ir prižiūrėti jį, pagal gyvenamąją vietą VTAS teikimu savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu įtraukiamos į Apskaitą.

2014 m. gruodžio 31 d. duomenimis, iš viso Apskaitoje buvo 9930 socialinės rizikos šeimų, kuriose augo 19668 nepilnamečiai vaikai. Per 2014 m. į Apskaitą įrašyta 1661 socialinės rizikos šeima, kurioje augo 2825 vaikai. Pastaraisiais metais socialinės rizikos šeimų ir jose augančių vaikų skaičius kito neženkiai, tačiau 2014 m. pastebimas didžiausias šeimų mažėjimas per pastaruosius penkerius metus (2011 m. - 300 socialinės rizikos šeimų sumažėjo, 2012 m. - 215, 2013 m. - 154, 2014 m. - 305).

Pokytį gali lemti kasmet mažėjantis bendras gyventojų skaičius. 2014 m. Ministerija papildomai įsteigė 83

socialinių darbuotojų, darbui su socialinės rizikos šeimomis, pareigybes.

Kaip ir ankstesniais metais, paslaugas ne tik vaikui, bet ir šeimai aktyviai teikia vaikų dienos centrai (toliau - VDC). 2014 m. finansuota 220 projektų (2013 m. - 203, 2012 m. - 175, 2011 m. - 176). Per 2014 m. 6568 vaikams (2013 m. - 6274, 2012 m. - 5011) buvo suteiktos dienos socialinės priežiūros paslaugos VDC, o viename VDC vidutiniškai per mėnesį paslaugos buvo suteiktos 26 įvairaus amžiaus vaikams. 2014 m. projektų vykdytojų akiratyje buvo 4273 šeimos.

Pažymėtina, kad pusei visų 2014 m. Ministerijos finansuotų dienos socialinės priežiūros paslaugų vaikui ir šeimai teikimui VDC projektų papildomai finansavimą skyrė ir savivaldybių administracijos. Tačiau remiantis 2014 m. Tarnybos organizuotų vaiko gerovės srityje dirbančių specialistų susitikimų savivaldybėse metu gauta informacija, savivaldybėse trūksta VDC teikiamų paslaugų vaikams, augantiems socialinės rizikos šeimose. Pažymėtina, kad dauguma savivaldybėse įsteigtų VDC veikia miestuose, rajonų centruose bei didesniuose miesteliuose. Taigi jie yra sunkiai pasiekiami vaikams iš atokesnių vietovių, todėl problema dėl vaikų ribotų galimybių lankyti tokius centrus išlieka aktuali.

Dėl lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo aktualijų

Lygios galimybės yra viena svarbiausių šiuolaikinės visuomenės vertybių ir principų. Lietuvos Respublikos Konstitucijoje, daugelyje Lietuvos Respublikos įstatymų, reglamentuojančių įvairius visuomeninius santykius, yra įtvirtintas konstitucinis visų asmenų lygybės prieš įstatymą principas.

Lietuvos Respublikos Konstitucija ir kiti Lietuvos Respublikos teisės aktai iš esmės atitinka Europos Sąjungos teisės aktų ir Lietuvos Respublikos ratifikuotų tarptautinių sutarčių nuostatas dėl nediskriminavimo. Sudarytos teisinės lygybės ir apsaugos nuo nelygybės ir diskriminacijos sąlygos. Lietuvos gyventojai aktyviai naudojami asmenų judėjimo, laisvo darbuotojų judėjimo ES teisėmis bei galimybe praktiškai be jokių suvaržymų įsidarbinti visose ES valstybėse narėse.

Lietuvoje galioja du specialieji antidiskriminaciniai įstatymai - Lygių galimybių įstatymas bei Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymas. Lygių galimybių įstatymu perkeliama 2000 m. birželio 29 d. Tarybos direktyvos, įgyvendinančios vienodo požiūrio principą asmenims nepriklausomai nuo jų rasės arba etninės priklausomybės, bei 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus, nuostatos. Svarbu pažymėti, kad Lietuvos antidiskriminaciniuose įstatymuose yra įtvirtintas žymiai platesnis draudžiamų diskriminavimo pagrindų sąrašas, t. y. be privalomų įtvirtinti lyties, lytinės orientacijos, rasės ir etninės kilmės, amžiaus, negalios, religijos ir įsitikinimų, rasės ir etninės priklausomybės pagrindų, Lietuvos Respublikos lygių galimybių

įstatyme papildomai yra įtvirtinti šie draudžiami diskriminavimo pagrindai: tautybė, kalba, kilmė, socialinė padėtis, tikėjimas, pažiūra.

Lietuvoje nuo 2006 m. pradėta įgyvendinti Nediskriminavimo skatinimo programa, kurios tikslas - ugdyti pagarbą žmogui, užtikrinti teisės aktų, nustatančių nediskriminavimo ir lygių galimybių principą, nuostatų įgyvendinimą, didinti teisinį sąmoningumą, tarpusavio supratimą ir toleranciją lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, informuoti visuomenę apie diskriminacijos apraiškas Lietuvoje ir jos neigiamą poveikį tam tikrų visuomenės grupių galimybėms lygiomis sąlygomis aktyviai dalyvauti visuomenės veikloje, lygių teisių gynimo priemones.

Ministerija 2011-2015 metais organizavo Nevalstybinių organizacijų, ginančių žmogaus teises, veiklos projektų atrankos konkursą, kurio tikslas - atrinkti prioritetus labiausiai atitinkančius projektus, kuriuos įgyvendinant buvo siekiama didinti toleranciją, ugdyti pagarbą žmogui, mažinti diskriminacijos apraiškas ir dirbti lygių galimybių užtikrinimo srityje. Konkurse dalyvavo nevalstybinės organizacijos (asociacijos ir viešosios įstaigos, labdaros ir paramos fondai, religinės bendruomenės ir bendrijos, dirbančios žmogaus teisių gynimo srityje ir kurių savininko teisių ir pareigų neįgyvendina valstybės ar savivaldybių institucijos).

Nuo 2014 m. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba kartu su Nacionaliniu lygybės ir įvairovės forumu organizuoja Nacionalinius lygybės ir įvairovės apdovanojimus, kurių metu Lietuvoje apdovanojami labiausiai Lietuvoje lygybės idėjas skatinę asmenys ir organizacijos. Nediskriminavimo skatinimo programos įgyvendinime kartu su Ministerija dalyvauja Kultūros ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Teisingumo ministerija, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, nevyriausybinės organizacijos.

Dėl neįgaliųjų socialinės integracijos

Neįgaliųjų socialinė integracija organizuojama vadovaujantis lygių teisių, lygių galimybių, diskriminacijos prevencijos, savarankiškumo ir pasirinkimo laisvės užtikrinimo, prienamumo, neįgalumo kompensavimo, decentralizacijos, destigmatizacijos principais.

Ratifikavus Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją ir jos Fakultatyvų protokolą (toliau vadinama - Konvencija) ir siekiant tinkamai įgyvendinti Konvencijos nuostatas, parengta nauja Nacionalinė neįgaliųjų socialinės integracijos programa 2013-2019 metams.

2015 m. pradžioje mūsų šalyje netekto darbingumo pensijos buvo mokamos 253,4 tūkst. gyventojų, palyginti su 2014 m., šis skaičius beveik nepakito.

Pažymėtina, kad įgyvendinant Neįgaliųjų socialinės integracijos programos priemones, kartu su Ministerija dalyvauja Sveikatos apsaugos ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Ūkio ministerija, Aplinkos ministeri-

ja, Kultūros ministerija, Susisiekimo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Valstybinis studijų fondas, Valstybinis turizmo departamentas prie Ūkio ministerijos, Viešųjų pirkimų tarnyba, Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Lietuvos statistikos departamentas, savivaldybės, neįgaliųjų nevyriausybines organizacijos, viešojo įstaiga „Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija“, Vyriausioji rinkimų komisija.

Neįgaliųjų socialinė integracija, jų gyvenimo visuomenėje kokybė užtikrinama tokiomis priemonėmis kaip užimtumo skatinimas (kasmet įdarbinama subsidijuojant per 900 asmenų, įsteigiama per 140 darbo vietų, nusiunčiama dalyvauti aktyvios darbo rinkos politikos priemonėse per 2850 asmenų, veikia 66 neįgaliųjų įmonės), profesinės reabilitacijos paslaugų teikimas (kasmet profesinės reabilitacijos programą baigia apie 600 asmenų ir daugiau nei pusė jų sėkmingai įsidarbina), būsto pritaikymas (kasmet pritaikoma per 270 būstų), tikslinių kompensacijų mokėjimas (kasmet kompensacijas gauna per 120 tūkst. asmenų), neįgaliųjų studentų rėmimas (kasmet finansinė parama suteikiama per 930 neįgaliųjų), aprūpinimas techninės pagalbos priemonėmis (kasmet aprūpinama per 34 tūkst. asmenų), tolerancijos skatinimas. Finansuojami neįgaliųjų integracijai skirti socialinės reabilitacijos paslaugų bendruomenėje projektai (kasmet finansuojami 60 savivaldybių administracijų per 400 konkurso būdu atrinkti projektai, naudą gauna per 33 tūkst. asmenų), asociacijų veiklos rėmimo projektai (kasmet finansuojami per 26 konkurso būdu atrinkti projektai).

Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kartu su institucijomis kasmet rengia ir skelbia (užimtumo, socialinės apsaugos, sveikatos apsaugos, švietimo, sporto ir kultūros ir kt. srityse) rodiklių, apibūdinančių neįgaliųjų socialinę integraciją, sąrašą.

Ministerija dėkoja Lietuvos Žmogaus teisių koordinavimo centrui už išsakytas mintis šeimos, skurdo, socialinės atskirties mažinimo klausimais, į kurias bus atkreiptas dėmesys rengiant skurdo lygio vertinimo tyrimus, stiprinat bendradarbiavimą tarp įvairių institucijų bei nevyriausybinių organizacijų, sprendžiant skurdo ir socialinės atskirties problemas Lietuvoje.

Pagarbiai

Viceministras Algirdas Šešelgis

Rita Zilnienė, tel. 2664 221,
el. p. rita.zilniene@socmin.lt

Vaida Budzevičienė, tel. 2664 263,
el. p. vaida.budzineviciene@socmin.lt

Asta Šidlauskienė, tel. 2668 139,
el. p. asta.sidlauskiene@socmin.lt

Atsakymas : DĖL PAREIŠKIMO

Pareiškimo tekstas:

<http://lta.lt/del-svarbiausiu-zmogaus-teisiu-pazeidimu-lietuvoje/>

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centrui

2016 -01-08 Nr. SR-494

(*sutrupinta*)

Švietimo ir mokslo ministerija išnagrinėjo Jūsų pareiškimą dėl svarbiausių žmogaus teisių pažeidimų Lietuvoje, kuriame pabrėžiama, kad didėjantis skurdas ir auganti gyventojų socialinė atskirtis yra svarbiausi žmogaus teisių pažeidimai Lietuvoje.

Pažymime, kad Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2013 m. spalio 22 d. įsakymu Nr. AI-588 yra patvirtintas Socialinės įtraukties didinimo 2014—2020 m. veiksmų planas, kurio paskirtis - konsoliduojant socialinius partnerius, suinteresuotus asmenis ir socialines grupes, 2014—2020 m. laikotarpiu didinti gyventojų gerovę ir socialinę įtrauktį, mažinant skurdą ir socialinius bei ekonominius skirtumus tarp gyventojų, užtikrinant visiems lygias galimybes.

Strateginis įtraukties didinimo veiksmų plano tikslas - gerinti gyvenimo kokybę, stiprinti socialinę sanglaudą ir užtikrinti visiems lygias galimybes. Įtraukties didinimo veiksmų plane nustatyti šie tikslai: siekti vaiko ir šeimos gerovės, stiprinti ir saugoti visuomenės sveikatą; didinti labiausiai nuo darbo rinkos nutolusių asmenų paskatas ir galimybes dalyvauti įgyvendinant aktyvios įtraukties priemones; užtikrinti gyventojų pajamų apsaugos sistemos finansinį stabilumą; gerinti gyvenamosios aplinkos kokybę ir didinti viešųjų paslaugų prieinamumą.

Priemonių plane ministerija pagal kompetenciją yra numačiusi šias priemones: įgyvendinti **Mokyklų aprūpinimo geltonaisiais autobusais** 2013-2017 metų programą, įteisinti ir įgyvendinti neformalaus ugdymo finansavimo principą - „pinigai kiekvienam vaikui“, **remti neformalaus ugdymo inovacijas, tęstinumą ir partnerystę su vietos bendruomene, verslu, viešuoju bei privačiuoju sektoriumi**, patvirtinti ir įgyvendinti Vaikų ir jaunimo socializacijos veiksmų planą, apimančią vasaros poilsio organizavimą, vaikų užimtumą kitų atostogų metu, sudaryti galimybes ugdymo, kultūros institucijoms kartu su NVO, privačiuoju sektoriumi **organizuoti dienos stovyklas vaikų atostogų metu** socialinės partnerystės ar klasterystės pagrindu, patvirtinti ir įgyvendinti veiksmų planą, numatantį inkluzinio ugdymo prieinamumo didinimą, kokybiškos kompleksinės švietimo pagalbos specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams ir jų šeimoms teikimą, iškritusiųjų ar anksti pa-

likusiųjų mokyklą įtraukties didinimą, **gestų kalbos vartojimo plėtrą** ir kt.

2015 m. neformaliojo vaikų švietimo prieinamumui ir plėtrai spalio - gruodžio mėnesiais **skirta 3,24 mln. eurų**. 2015 m. rugpjūčio 10 d. Švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. V-883 patvirtintas neformaliojo vaikų švietimo lėšų skyrimo ir panaudojimo tvarkos aprašas. Įdiegus šį finansavimo mechanizmą, šalyje atsirado 2235 naujos neformaliojo vaikų švietimo programos, kurias įgyvendino 955 teikėjai. Programose **dalyvavo per 58 000 mokinių**, t. y. dalyvaujančiųjų apimtis padidėjo 17 procentų. 2015 m. organizuotas neformaliojo vaikų švietimo finansavimo projektų konkursas, **finansuoti 28 projektai**.

2000-2015 m. mokykloms buvo perduoti 739 geltonieji autobusai, kasmet organizuojamas Vaikų ir jaunimo socializacijos projektų finansavimo ir organizavimo projektų konkursas, kuriame dalyvauja viešosios įstaigos, asociacijos ir nevyriausybinės organizacijos, taip pat mokyklos, turinčios patirties įgyvendinti neformaliojo vaikų švietimo veiklas regioniniu ir nacionaliniu lygiu. Švietimo ir mokslo ministerija parengė Švietimo įstatymo pataisą dėl privalomo priešmokyklinio ugdymo, kuris trunka vienerius metus iki mokyklos. Privalomo priešmokyklinio ugdymo tikslas - visiems vaikams, nepriklausomai nuo jų šeimų socialinio, ekonominio, kalbinio, kultūrinio konteksto, sudaryti sąlygas pasireng-

ti sėkmingam mokymuisi pirmoje klasėje. 2016 m. privalomo priešmokyklinio ugdymo įteisinimui (priešmokykliniko krepšeliui) numatyta papildomai skirti 1 448 000 eurų.

2015 m. parengtas Kompleksiškai teikiamos pagalbos, specialiojo ugdymo mokyklų (centrų) ir vaikų socializacijos centrų veiklos kokybės gerinimo 2015-2017 m. tarpinstitucinio veiksmų planas, kuriuo siekiama tobulinti ir plėtoti kompleksiai teikiamą švietimo pagalbą, socialines ir sveikatos priežiūros paslaugas (toliau - kompleksiai teikiama pagalba) vaikams nuo gimimo iki 18 m. (turintiems didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių - iki 21 metų) ir jų tėvams (globėjams, rūpintojams) kuo arčiau gyvenamosios vietos, tobulinti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių ugdymą, vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros sistemą, mažinti socialinę atskirtį ir iškritimo iš švietimo sistemos riziką. Siekiant profesinio mokymo atitikties darbo rinkos poreikiams, nuo 2012 m. iki 2015 m. pabaigos **profesinio mokymo įstaigose atidaryti 42 sektoriniai praktinio mokymo centrai**, kuriuose mokiniai mokosi praktiškai dirbti.

Švietimo ir mokslo viceministrė Natalja Istomina

Ligita Čeledinienė, 2191256

DĖL NACIONALINIO TRANSLIUOTOJO NEPRIKLAUSOMUMO IR ŽODŽIO LAISVĖS SUVARŽYMŲ

2016 m. vasario 3 d. Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centras kreipėsi į Lietuvos valstybės ir valdžios institucijas dėl nacionalinio transliuotojo nepriklausomumo ir žodžio laisvės suvaržymų, pažymėdamas, kad mokesčių mokėtojų lėšomis išlaikomas nacionalinis transliuotojas (LRT), kurio priedermė stiprinti moralę ir pilietiškumą yra įtvirtinta LR Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatyme, nesilaiko nei minėtų Įstatymo nuostatų, nei patvirtintos LRT valstybinės programų strategijos, kad LRT rengiamose ir transliuojamose programose bei laidose įsigali šališkumas, laidų dalyviai atrenkami pagal priklausymą tam tikrų politinių pažiūrų ir įsitikinimų visuomenės grupėms - pastarosioms skiriama neadekvačiai daugiau laiko eterijoje, kitoms visuomenės grupėms atstovaujantys asmenys neturi galimybės (nekviečiami) dalyvauti LRT rengiamose laidose.

Pareiškėjai atkreipė dėmesį, kad LRT šališkumas ypač išryškėjo piliečiams pasinaudojus konstitucine tiesiogine demokratijos teise inicijuoti referendumą dėl žemės pardavimo užsieniečiams ir juridiniams asmenims, LR Seime svarstant greitujų (vartojimo) kreditų įstatymo pataisą arba rengiant diskusijas dėl valstybinės lietuvių kalbos vartojimo, Vardų ir pavardžių rašymo dokumentuose įstatymo pataisos projekto, diskusijose dėl Darbo kodekso projekto, į kurias dažniausiai kviečiami Laisvosios rinkos instituto ir kitų kraštutiniai liberalių pažiūrų bei „tradicinių“ profesinių sąjungų atstovai.

Visą kreipimosi tekstą galima perskaityti čia: <http://lta.lt/del-lrt-priklausomumo-ir-zodzio-laisves-suvarzymu/>

Nors atsakyme Lietuvos nacionalinis transliuotojas neigia Lietuvos žmogaus teisių organizacijų pastabas, vis dėlto nurodo, kad LRT rengiamose visuomenės aktualijų diskusijose neretai dalyvauja tie patys asmenys.

Pateikiame VšĮ „Lietuvos radijas ir televizija“ atsakymą.

VIEŠOJI ĮSTAIGA LIETUVOS NACIONALINIS RADIJAS IR TELEVIZIJA

Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centrai
Lietuvos Respublikos Prezidentei
Lietuvos Respublikos Seimo frakcijoms
Lietuvos Respublikos imo Švietimo, mokslo
ir kultūros komitetui

Lietuvos radijo ir televizijos komisijai

2016-02-15 Nr. 36-05

2016-02-03 Nr. G5-03

(sutrumpinta)

Dėl referendumo

RT nesutinka su pareiškėjų nuomone dėl Lietuvos Respublikos Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo (toliau- Įstatymas) bei 2015 m. gegužės 19 d. priimtą naujos redakcijos 2012-2017 m. Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos valstybinės programų strategijos nesilaikymo.

Rašte teigiama, kad LRT šališkumas ypač išryškėjo piliečiams pasinaudojus LR Konstitucijoje (4 ir 33 str.) įtvirtinta tiesioginės demokratijos teise - inicijuoti referendumą dėl žemės pardavimo užsieniečiams ir juridiniams asmenims. LRT neva ignoravo LR Referendumo įstatymo nuostatas (17 str.), nesuteikdama laiko iniciatyvinei grupei naudotis Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos eterio laiku.

Referendumo agitacijai skirtų laidų rengimo taisyklės tvirtina, konkrečią Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos laidų trukmę ir laiką nustato Vyriausioji rinkimų komisija, suderinusi su Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos vadovu. Ji taip pat paskirsto laidų laiką taip, kad nebūtų pažeisti grupės ir jos oponentų atstovų lygiateisiškumo principai. Ir grupei, ir jos oponentų atstovams skiriama ne mažiau kaip po 7 valandas visuomeninio (nacionalinio) radijo ir televizijos laiko tarpusavio debatams.

Ne veltui Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2014 m. birželio 11 d. posėdyje, išnagrinėjęs Lietuvos Respublikos piliečių, turinčių rinkimų teisę, iniciatyvinės grupės „Dėl referendumo dėl Konstitucijos 9, 47 ir 147 straipsnių pakeitimo“ paskelbimo 1 narių P. Š., A. A., D. J., R. K., A. K. ir J. P. skundą Vyriausiajai rinkimų komisijai, be kita ko, nusprendė panaikinti Vyriausiosios rinkimų komisijos 2014 m. birželio 3 d. sprendimu patvirtintą Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos laidų, skirtų piliečių iniciatyvinės grupės inicijuojamo privalomojo referendumo „Dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos 9, 47 ir 147 straipsnių pakeitimo“ agitacijai, rengimo taisyklių 16 punktą ir nustatyti, suderinus su Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos vadovu, papildomą referendumo iniciatyvinės grupės ir oponentų atstovų tarpusavio debatams skirtiną visuomeninio (nacionalinio) radijo ir televizijos laidų laiką. LRT minėtą teismo sprendimą įvykdė.

Dėl greitųjų kreditų

Rašte taip pat teigiama, kad LRT, transliuodama programą apie LR Seime svarstomas greitųjų vartojimo kreditų įstatymo pataisas, „Į laidas išsakyti nuomonę dėl minėto įstatymo projekto tariamos žalos verslui buvo kviečiami finansinio verslo bendrovių atstovai, o jų oponentams, ekonomistams ir įstatymo pataisų rengėjams, ginantiems viešąjį interesą, tokia galimybė nebuvo suteikta.“

Galimybė pasisakyti finansinio verslo bendrovių oponentams buvo suteikta televizijos programoje „Specialus tyrimas“, transliuotoje LRT televizijoje 2015-09-03; apie greitųjų vartojimo kreditų neigiamas pasekmes, neįvertinus savo finansinių galimybių, bei priemones jų išvengti radijo programoje „Centas eurą augina“, transliuotoje LRT RADIJUJE 2015-09-29, diskutavo Lietuvos banko, kuris prižiūri greituosius kreditus išduodančias finansų įstaigas bei nagrinėja vartotojų skundus dėl jų veiklos, valdybos pirmininko pavaduotoja Ingrida Šimonytė.

Dėl lietuvių kalbos apsaugos

Rašte, be kita ko, sakoma: „Nedemokratiškas ir ribojantis žodžio laisvę LRT elgesys pasireiškė Valstybinei lietuvių kalbos komisijai nepritarus LR Seime svarstomam vardų ir pavardžių rašymo dokumentuose įstatymo projektui (XIIP-1653 (2)) [...]. 2015 m. birželio 17 d. laidoje „Dėmesio centre“, pažeidžiant proporcingumo ir objektyvumo kriterijus į debatus buvo pakviesta šios komisijos pirmininkė D. Vaišnienė ir trys jos oponentai, kurie akivaizdžiai menkino lietuvių kalbos reikšmę ir svarbą valstybingumui (Konstitucijos 14 str. nurodyta, kad valstybinė kalba - lietuvių kalba), o pastarųjų pažiūroms atvirai pritarė ir laidų vedėjas, skyręs daugiausia laiko oponentų pasisakymams, nors bet koki šališkumą draudžia įstatymas (4 str. 1 dalis).“ Visų pirma, Valstybinė lietuvių kalbos komisija ne nepritarė Vardų ir pavardžių rašymo dokumentuose įstatymo projektui (XIIP-1653 (2)), o, kaip šioje programoje teigė pati Komisijos pirmininkė, jos vadovaujama institucija pritarė tam tikroms vardų ir pavardžių rašymo iš originalo kalba išimtims, svarbu, koks yra dokumento šaltinis. Žurnalistas **R. Valatka** stebėjosi, kodėl į šį reikalą buvo įtraukta Valstybinė lietuvių kalbos komisija, kadangi, jo nuomone, vardas ir pavardė yra privačios nuosavybės klausimas. Viena iš įstatymo projekto iniciatorių Seimo narė **I. Šiaulienė** trumpai ir nuosaikiai pasisakė už tai, kad Vardų ir pavardžių rašymo dokumentuose įstatymo projektas būtų priimtas, o Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkas **J. Sabatauskas** konstatavo, kad daliai Valstybinės lietuvių kalbos komisijos išvadų komitetas pritarė, daliai - ne. Įvertinus visą šios programos „Dėmesio centre“ kontekstą, akivaizdu, kad su lietuvių kalbos menkinimu programos turinys neturi nieko bendra: programoje buvo svarstomas Vardų ir pavardžių rašymo dokumentuose įstatymo projekto turinys. Kaip negalima sutikti ir su Rašte išdėstytu teiginiu, kad programos vedėjas E. Jakilatis daugiausia laiko

skyrė Valstybinės lietuvių kalbos komisijos pirmininkės oponentams. Komisijos pirmininkės D. Vaišnienės oponentu galima laikyti nebent žurnalistą **R. Valatką**, kuriems, beje, programos vedėjas laiko skyrė panašiai: apie 4 minutes kiekvienam iš jų.

Rašte taip pat teigiama, jog LRT netinkamai elgėsi VRK įregistravus Iniciatyvinės grupės „Talka: už Lietuvos valstybinę kalbą“ įstatymo projektą dėl valstybinės kalbos statuso išsaugojimo, ribojo arba pateikė šališką (negatyvią) informaciją.

„LRT Aktualijų studija“, transliuotos 2015-11-04 LRT RADIJUJE, LRT objektyviai ir nešališkai pateikė informaciją apie Vardų ir pavardžių rašymo dokumentuose įstatymo projekto pataisas. Citata iš programos anonso: „Iniciatyvinė grupė siūlo įtvirtinti, kad pagrindiniame asmens dokumentų puslapyje įrašus būtų galima rašyti tik lietuvių abėcėlės raidėmis. Įrašai nevalstybine kalba galėtų būti daromi tik papildomų įrašų puslapyje arba asmens tapatybės kortelės antroje pusėje. Jeigu 50 tūkst. parašų iniciatoriams pavyktų surinkti, Seimas privalėtų svarstyti jų siūlymą. Programoje dalyvauja Sąjūdžio iniciatyvinės grupės narys Gintaras Songaila, politologas Vytautas Sinica, istorikas Alvydas Nikžentaitis, dienraščio „Lietuvos rytas“ apžvalgininkas Vytautas Bruveris.“

Dėl Darbo kodekso

Rašte LRT kaltinama buvus šališka, skelbiant informaciją apie Lietuvos socialinio modelio (Darbo kodekso) projektą. Neva nacionalinis transliuotojas daugiausia eterio laiko skyrė Laisvosios rinkos instituto ir kitų kraštutinai liberalių pažiūrų bei „tradicinių“ profesinių sąjungų atstovų pasisakymams.

Šis Rašto rengėjų teiginys neatitinka tikrovės. Pavyzdžiui, 2015-10-15 radijo programoje „Lietuvos diena“ buvo išklaudyta Lietuvos gyventojų nuomonė dėl naujojo Darbo kodekso projekto, šioje programoje savo pastabas išreiškė socialinės apsaugos ir darbo ministrė **A. Pabedinskienė**, Profesinių sąjungų konfederacijos vadovas **A. Černiauskas**, įvairių Seimo frakcijų atstovai, Ministras Pirmininkas **A. Butkevičius**; radijo programoje „Ryto garsai“ 2015-10-15 kalbėjo SEB prezidento patarėjas, ekonomistas **G. Nausėda** ir VU profesorius, sociologas R. Lazutka; apie Darbo socialinį modelį buvo parengta ir tiesiogiai 2015 m. birželio 16 d. transliuota 90 min. trukmės televizijos programa „LRT forumas“, kurioje dalyvavo Ministras Pirmininkas **A. Butkevičius**, socialinės apsaugos ir darbo ministrė **A. Pabedinskienė**, SEB banko prezidento patarėjas ekonomistas **G. Nausėda**, Lietuvos pramoninkų konfederacijos prezidentas R. Dargis, Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos pirmininkas **A. Černiauskas**, Vilniaus universiteto Teisės fakulteto dekanas T. Davulis, klausimus programos dalyviams uždavinėjo programos žiūrovai studijoje.

LRT tarybos pirmininkas Žygfintas Pečiulis

D. Apšegienė, 236 3292

DĖL LIETUVOS INTELEKTUALŲ IR NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ IŠPLATINTO PAREIŠKIMO

(Pareiškimo tekstą skaityti 26 p.)

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Lietuvos intelektualų ir nevyriausybinų organizacijų (LINVO) koalicijos laikinajam biurui

linvo@lzt.lt

2016-03-09 Nr. (25.4-34) SD - 1570

Į 2016-03-01

(sutrumpinta)

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija gavo Jūsų 2016 m. kovo 1 d. elektroninį laišką, kuriuo persiuntėte pareiškimą, skirtą Respublikos Prezidentei, Seimo frakcijoms ir Vyriausybei „Dėl pabėgėlio statuso, migracijos Europoje ir emigracijos Lietuvoje“.

Informuojame, kad pagrindinis dokumentas, nustatantis migracijos politiką Lietuvoje, yra 2014 m. sausio 22 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 29 patvirtintos Lietuvos migracijos politikos gairės (toliau - Gairės).

Dokumento 3 punkte nurodyta, kad Gairėse atsižvelgta į valstybės pažangos strategiją „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015 „Dėl Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo“, kurią Jūs minite savo laiške. Taip pat 2014-2020 metų nacionalinės pažangos programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. 1482 „Dėl 2014-2020 metų nacionalinės pažangos programos patvirtinimo“, „Globalios Lietuvos“ - užsienio lietuvių išitraukimo į valstybės gyvenimą - kūrimo 2011-2019 metų programos patvirtinimo“, nuostatas, taip pat naujausias Europos Sąjungos bendrosios migracijos politikos iniciatyvas, valstybės demografinės, ekonomines, socialines nacionalinio saugumo ir geopolitines sąlygas.

Gairėse apibrėžti svarbiausi migracijos politikos tikslai ir principai, pagrindinės migracijos politikos kryptys, kurios padėtų užtikrinti valstybės poreikius atitinkantį migracijos srautų valdymą, ypač sprendžiant ilgalaikių struktūrinių ir kvalifikacinių darbo rinkos poreikių užtikrinimo problemas ir prisidedant prie socialinės ir ekonominės valstybės plėtros skatinimo.

Gairėse nagrinėjami šie migracijos politikos klausimai: emigracija ir grįžtamoji migracija, imigracija, užsieniečių integracija, prieglobstis (tarptautinė apsauga), kova su neteisėta migracija, taip pat klausimai, susiję su institucine sąranga, skirta formuoti ir įgyvendinti migracijos politiką, institucijų, susijusių su migracijos politikos formavimu ir įgyvendinimu, dalyvavimu plėtojant

tarptautinį bendradarbiavimą.

Gairėse pabrėžiama būtinybė valstybės priemonės nukreipti į giluminių socialinių ir ekonominių emigracijos priežasčių šalinimą, ypač jaunimo nedarbą, sudaryti sąlygas visą informaciją ir praktinę pagalbą visais su grįžimu susijusiais klausimais gauti vieno langelio principu. Numatoma, kad į tėvynę grįžtantiems gyventojams turi būti sudarytos galimybės integruotis į darbo rinką, įgyvendinti užsienio lietuvių telkiantys ir jų ryšį su Lietuva išlaikantys projektai.

Siūloma sudaryti geresnes sąlygas labai konkrečių sričių, aukštos kvalifikacijos specialistams įsidarbinti Lietuvoje, nustatyti palankesnes atvykimo sąlygas, supaprastinti ir palengvinti administracines procedūras išduodant leidimus dirbti ir gyventi Lietuvoje lietuvių kilmės užsieniečiams, ES piliečiams, atvykstantiems studentams ir investuotojams. Darbuotojus iš trečiųjų šalių siūloma pasitelkti tik tada, kai nėra galimybės įdarbinti šalies gyventojų ar grįžtančių emigrantų.

Gairėse daug dėmesio skirta užsieniečių integracijai į visuomenę, migracijos kontrolės priemonėms, pabrėžiama būtinybė Lietuvai labiau įsitraukti į ES migracijos politikos formavimą.

Taip pat norėtume pabrėžti, kad **migracijos politiką Lietuvoje formuoja ir jos įgyvendinimą organizuoja 5 ministerijos**. Vidaus reikalų ministerija atsakinga už migracijos politikos (išskyrus ekonominę) formavimą, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija - už darbo politikos sritį, užsieniečių socialinę integraciją, Švietimo ir mokslo ministerija - už užsieniečių mokymosi, studijų koordinavimą, užsieniečių dėstytojų ir tyrėjų darbą mokslo ir studijų institucijose, Užsienio reikalų ministerija - už vizų politikos sritį, Ūkio ministerija - už ūkio politikos formavimą, žmoniškųjų išteklių paklausos ir pasiūlos darbo rinkoje analizę, profesijų klasifikatoriaus rengimą ir tvarkymą, profesinių kvalifikacijų, įgytų užsienyje, pripažinimą Lietuvoje.

Kartu informuojame, kad **Užsienio reikalų ministerija koordinuoja „Globalios Lietuvos“ - užsienio lietuvių įtraukimo į valstybės gyvenimą - kūrimo 2011-2019 metų programos įgyvendinimo 2016-2018 metų tarpinstitucinį veiklos planą**, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. spalio 19 d. nutarimu Nr. 1219 „Dėl „Globalios Lietuvos“ - užsienio lietuvių įtraukimo į valstybės gyvenimą - kūrimo 2011-2019 metų programos įgyvendinimo tarpinstitucinio veiklos plano patvirtinimo“.

Dauguma sričių, kurias siūlote reglamentuoti parengiant kompleksinės ir ilgalaikės imigracijos ir emigracijos strategiją, yra aptartos Gairėse, minėtoje „Globalios Lietuvos“ programoje bei kitose programose, todėl nemanome, kad būtų tikslinga rengti dar vieną dokumentą.

Viceministras

Algirdas Šešelgis

Ruta Jakubauskienė, tel. 2668140,
el. p. ruta.jakubauskiene@socmin.lt

ilustracija iš www.irishtimes.com

KONFERENCIJOS „KAIP MUMS IŠLIKTI? AR ĮMANOMAS NACIONALINIS SUSITARIMAS, KAD LIETUVA NEIŠSIVAIKŠČIOTŲ?“ REZOLIUCIJA

2016 m. kovo 9 d., Vilnius
LR Seimo Konstitucijos salė

*dėl Lietuvoje bendruomeniškumo, pilietiškumo,
patrijotiškumo ugdymo, valstybės valdymo tobulinimo,
kad Lietuva neišsivaikščiotu*

Atlikti taikomąjį mokslinį kompleksinį-sisteminių, (lygiagrečiai tiriamąjį), darbą LR Ministerijų jėgomis, numatyti jo praktinį įgyvendinimą (pagrindines priemones) - **Tema „LIETUVOS GYVENTOJŲ MIGRACIJOS VALDYMO STRATEGIJA PASAULIO KONTEXTE 2017 -2030 M. IR TOLIAU (IKI 2040M.)“ (Lietuvos specialistų išvykimo - (grįžimo) dirbti į užsienį minimizavimo kompleksinis sprendimas).**

1. Įpareigoti LR Seimo narius privalomai nuolat, kartą per ketvirtį atsiskaityti raštu (žiniasklaidoje) savo apygardų rinkėjams, kaip vykdo rinkiminius įsipareigojimus, kokius įstatymus, kokias pataisas kokiems įstatymams pateikė LR Seimui priimti, bei gyvai susitikti su rinkėjais, dalyvaujant vietos žiniasklaidai, apie tai tinkamai paskelbus rinkėjams per nacionalinį radiją, skelbimų lentose. *Dabar dauguma LR Seimo narių vengia tai daryti, atsakyti, atsiskaityti besikreipiamiems rinkėjams ir gyvai susitikti su apygardos rinkėjais, ugdyti bendruomeniškumą, pilietiškumą, naikinti atskirtį tarp elito ... Dauguma rinkėjų pagyvenę, negeba pažiūrėti Seimo narių siūlomų internetinių tinklalapių... Apygardos rinkėjai laukia konkrečių ataskaitų, atsakymų ir į klausimus: Kodėl tik 71 seimo narys renkamas tiesiogiai, vadovaujantis 55 str. I r konstitucijos, o kiti 70 nariai renkami pagal partijų sugalvotą rinkimų sistemą, kvailinančią rinkėjus, prieštaraujančią LR konstitucijai? Kas leido ir kam naudinga tokia sistema? Kodėl nepriimta iki šiol ir LR Seimo nario darbo sąlygų įstatymas – kodeksas, (seimo nario Algimanto Salamkino redakcija, pateikta prieš 8 metus)?*

2. Neatidėliojant pataisyti Rinkimų kodekse, priimti Lietuvos respublikos Seimo rinkimų įstatymą atitinkantį LR Konstitucijos (55 str. „Seimą sudaro Tautos atstovai – 141 Seimo narys, kurie renkami ketveriems metams remiantis visuotine, lygia tiesiogine rinkimų teise ir slaptu balsavimu“ vienmandatinėse rinkimų apylinkėse) nuostatą bei įvertinti ženklią gyventojų emigraciją iš Lietuvos. LR Seimo rinkimų pataisytas įstatymas privalomai įsigaliotų 2016 metų LR Seimo rinkimams.

Palaikyti ir įgyvendinti piliečių iniciatyvą ir pastangas visų lygių atstovų rinkimų sistemoms tobulinti. Visuose Valstybės valdymo lygiuose: Seniūnijos, Savivaldybės, Respublikos teritorijų atstovų rinkimuose rinkti teritoriniu principu. Rinkimų komisija surašo į vienmandatinį (vienintelį) bendrą rinkimų sąrašą lietuviškos abėcėlės tvarka iškeltus-teiktus partijų, tos vietos bendruomenių (NVO), save išsikėlusius, visus kandidatus pagal nustatytas kvotas. Rinkimų biuletenyje prie kandidato pavardės pateikti pagrindinius biografinius duomenis, programas-įsipareigojimus. Toks vientisas bendras rinkiminės (apygardos) teritorijos visų kandidatų sąrašas suteiks rinkėjams galimybę pasirinkti kompetetingus, moraliai atsakingus atstovus iš visumos visų kandidatų, o ne iš atskirų partijų sąrašo (Šiuo metu įteisinta asmenų-atstovų ne pakeičiamumas ir prieštaravimas LR Konstitucijos rinkimų nuostatoms. Tai pažymėjo savo nutartyse LR Konstitucinis teismas. LR Seimo rinkimų, Realios savivaldos su decentralizacija funkcijų įstatymu projektai pateikti LR Rinkimų kodekso rengimo darbo grupei.

2.1. Numatyti Rinkimų įstatymuose galimybę (po metų darbo atstovaujamoje valdžioje) atšaukti visų lygių atstovus, dviem trečdaliais bendruomenės rinkusių rinkėjų balsų dauguma per LR Vyriausiąją rinkimų komisiją, Administracinę teisimą, jeigu rinkti atstovai realiai nevykdo rinkiminių įsipareigojimų ir sutartos rinkiminės programos.

2.2. Panaikinti Rinkimų įstatymuose kandidatams galimybes lygiagrečiai kandidatuoti keliose rinkimų pakopose ir kol nepasibaigia išrinktųjų Seimo narių kadencija – į savivaldybių tarybas, Europos Parlamentą, LR Prezidento pareigas. Įteisinti Lietuvoje išrinktų Europarlamentarų atsiskaitymą LR Seimui kartą per pusmetį, transliuoti per LRT. Būtų užtikrinta Seimo ir Europarlamentarų sąveikavimas, sprendžiant bendravaldybinės valdymo problemas ES aplinkoje.

3. Įpareigoti LRT suteikti Nevyriausybinėms organizacijoms (NVO), specialistams- ekspertams nacionalinėje televizijoje, radijuje pastoviai, tinkamu laiku, po savaitinę valandą ugdyti pilietiškumą, patriotiškumą, bendruomeniškumą, nagrinėti ekonomines, socialines ir kitas problemas, teikti pasiūlymus LR Seimui, Vyriausybei, aktyvinti visuomenę dalyvauti valstybės valdymo reikaluose.

4. Priimti LR Seimo nario darbo sąlygų įstatymą – kodeksą (Seimo nario Algimanto Salamakino redakcija, pateikta prieš 8 metus).

5. Priimti 2016 m. kompleksiskai esmines pataisas Įstatymų- tiesiogiai išsirinkti Vietos savivaldos tarybos narius, merą su „veto“ teise, seniūnus, Bendruomenių steigimosi tarybas. Užtikrinti seniūnijų pilną ekonominę savivaldą.

6. LR Seimas privalo pastoviai vykdyti parlamentinę priežiūrą (kontrolę) seimui atskaitingų institucijų veiklos. Seimo narius neskirti vykdomosios valdžios pareigūnais – ministrais (interesų konfliktas –savikontrolė?).

7. Įteisinti įstatymu, kad Viešojo sektoriaus įstaigų (žinybų, savivaldybių) veiklos kontrolę vykdytų (audituotų) LR Valstybės kontrolieriaus tarnyba, rotuodama specialistus. Žinybose ir savivaldybėse panaikinti kontrolės skyrius, lėšas perduoti LR Valstybės kontrolieriaus tarnybai.

8. Priimti kompleksinę mokesčių įstatymų sistemą, mažinančią šešėlinę ekonomiką, korupciją, auginančią vidurinį sluoksnį, leistų oriai gyventi patiems dirbantiems ir nuo jų priklausantiems asmenims bei pensininkams. Dauguma gyventojų priversti apsipirkti dėvėtų rūbų „skudurynuose“ (Problema spręsti pateikė galimus projektus LR Vyriausybei prof. dr. Raimondas Kuodis).

9. Sumažinti viešojo sektoriaus valdymo išlaidas 2016 m. vienu trečdaliu dydžiu nuo skirtų lėšų 2015 m. patvirtintame biudžeto lygyje. Atsilaisvinusius darbuotojus perkvalifikuoti- nukreipti į verslą, pramonės plėtrą.

10. Įteisinti Teismų tarėjų institutą ar steigti prisiekusiųjų teismą, sugražinti pasitikėjimą teisėsauga.

11. Įpareigoti Savivaldybes (merus) plėtoti pramonę regionuose, o ne prekybos monopolizuojančius centrus. Prekybos monopoliniai centrai nekontroliuojamai prekiauja ir kontrabandinėmis prekėmis, praryja smulkųjį ir vidutinįjį verslus.

12. Tinkamai apmokestinti bankus, kontroliuoti už ką gauna milijoninius pelnus, lupikaudami klijantus. Atsakingai leisti plėtotis unijoms- bankams. Svetimų Valstybių „piniginėse“ laikomi Lietuvos piliečių ir valstybės biudžeto pinigai, varžo verslų ir pramonės plėtrą.

13. Išsaugoti kaimo mokyklas kaip vienintelius kaimo bendruomenių kultūros kūrimo ir jos sklaidos centrus.

14. Keisti esminiai švietimo sistemą, mokymą, kad visų lygių švietimo įstaigos, mokyklos, intelektualai, dvasininkija, teisėsauga, žiniasklaida (žurnalistai) privalėtų atsakingai, entuziastingai aiškinti, mokyti tautiečius, pradėdant vaikystę, **(pagal sudarytas programas, metodikas, vaizdines priemones, filmuotus klipus, filmus apie priežastis sukeliančias priklausomybių ligas: narkomaniją, alkoholizmą, rūkymą, užkrečiamas ligas, patyčias mokinių, savižudybes ir kt.)** dėl neatsakingo, lengvabūdiško elgesio- sau kenkimo būti sveiku, išsilavinusiu, laimingu ŽMOGUMI. Ugdyti savarankiškumo, verslumo, taupumo, šviesti mokinius, studentus, jaunimą, kad gerovės Lietuvoje niekas nesukurs, jeigu patys, nedalyvaus ir neatliks pilietinės pareigos – domėtis, dalyvauti savo valstybės valdyme. Čia neturi likti nuošalyje ir tėvai, seneliai, nes daug priklauso nuo kiekvieno atskirai ir vietos bendruomenės seniūnijoje, rajo-

ne/mieste, valstybėje pareikalauti visų tinkamai atlikti pareigas.

15. Užtikrinti sveikatos paslaugų prieinamumą visose ir atokiausiose kaimo vietovėse.

16. Išreikalauti iš ES tiesiogines išmokas ūkininkams ne mažesnes nei ES vidurkis. Užtikrinti smulkių, vidutinių, stambių žemės ūkių proporcingą vystymąsi Lietuvoje, remiantis Europos valstybių gerąja patirtimi, pavyzdžiui Šveicarijos, Lenkijos.

17. Baigti kaitalioji vasaros- žiemos laiko nustatymus. Nustatyti pagal Lietuvos geografinę padėtį ir laiko juostą atitinkantį pastovų laiką.

Konferencijos pirmininkaujantys:

Lietuvos mokslų akademijos prezidentas

prof. Valdemaras Razumas

*Lietuvos Nepartinio demokratinio judėjimo pirmininkas,
„Kultūros kongreso“ tarybos pirmininkas*

dr. Krescencijus Stoškus

DĖL PABĖGĖLIO STATUSO, MIGRACIJOS EUROPOJE IR EMIGRACIJOS LIETUVOJE

Lietuvos Respublikos Prezidentei J.E. Daliai Grybauskaitei

Lietuvos Respublikos Seimo frakcijoms

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Kopijos:

Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerijai

Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerijai

Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijai

Žiniasklaidai

LIETUVOS INTELEKTUALŲ IR NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ (LINVO) KOALICIJOS PAREIŠKIMAS

2016 m. kovo 1 d. Vilnius

Europos ir Lietuvos viešojoje erdvėje aštrėjant diskusijoms tarp visuomeninių ir politinių jėgų remiančių tik pabėgėlių humanitarinę globą, iš vienos pusės, ir nevaldomos imigracijos šalininkų, iš kitos, Lietuvos valdžios institucijos, mėgindamos pateisinti nuostatą perkelti į Lietuvą ir dalį migrantų, apibendrintai juos įvardija pabėgėliais.

Atkreipiame dėmesį, kad ne visi į ES valstybes atvykstantys migrantai turi teisę į pabėgėlio statusą.

Pagal 1951 m. Ženevos konvencijos nuostatas pabėgėlio statusas gali būti suteiktas užsieniečiui prieglobsčio prašytojui, kuris dėl visiškai pagrįstos baimės būti persekiojamas dėl rasės, religijos, tautybės, priklausymo tam tikrai socialinei grupei ar dėl politinių įsitikinimų yra už valstybės, kurios pilietis jis yra, ribų ir negali ar bijo naudotis tos valstybės apsauga arba neturi atitinkamos užsienio valstybės pilietybės, yra už valstybės, kurioje buvo jo nuolatinė gyvenamoji vieta, ribų ir dėl išvardytų priežasčių negali ar bijo į ją grįžti (gali būti kankinamas, patirti žiaurų, nežmonišką elgesį, žeminamas jo orumas, jam gali būti įvykdyta mirties bausmė ar egzekucija, kyla grėsmė gyvybei, sveikatai, saugumui ar laisvei ir kt.).

Pagal 1990 m. Dublino konvenciją ir ją papildančius reglamentus pabėgėlio statuso suteikimo klausimas sprendžiamas ES valstybėje, į kurią trečiosios šalies pilietis ar asmuo be pilietybės pateko pirmiausiai, ir jam gavus pabėgėlio statusą, atitinkama tokio statuso asmens apsauga ir teisės tampa privalomos ir kitoms ES valstybėms. Akivaizdu, kad Lietuva dėl savo geografinės padėties sprendimuose suteikiant pabėgėlio statusą beveik nedalyvauja, tačiau turi juos besąlygiškai vykdyti.

Yra žinoma, jog daug trečiųjų šalių gyventojų į ES patenka iš šalių, kuriose nevyksta kariniai konfliktai, jie nėra persekiojami, nekyla grėsmė jų gyvybei (pvz., iš Turkijos, Pakistano, Maroko ir kt.). Tokie asmenys pagal minėtų konvencijų nuostatas negali būti laikomi pabėgėliais ir pretenduoti į pabėgėlio statusą. Jiems gali būti suteiktas papildomos apsaugos statusas. Į papildomą apsaugą galintis pretenduoti asmuo apibrėžiamas kaip trečiosios šalies pilietis

ar asmuo be pilietybės, kuris negali būti laikomas pabėgėliu.

Lietuvos intelektualų ir nevyriausybių organizacijų koalicija nekvestionuoja Lietuvos valdžios sprendimo solidarizuojantis su Europos Sąjungos valstybėmis priimti tam tikrą skaičių pabėgėlių statusą turinčių trečiųjų šalių piliečių. Tačiau kartu su pabėgėliais į ES valstybes masiškai plūstant migrantams, kviečiame Lietuvos valdžios institucijas nevadinti jų visų pabėgėliais, o atvirai su visuomene svarstyti ne tik pabėgėlių priėmimo, bet ir galimo dalies migrantų perkėlimo į Lietuvą klausimus.

Kartu atkreipiame dėmesį, kad imigracijos klausimų svarstymas Lietuvoje negali būti atviras ir keliantis visuomenės pasitikėjimą, kol bus ignoruojama ypač skaudi ir pavojinga valstybei masinės piliečių emigracijos tema. Statistikos duomenimis per pastaruosius du dešimtmečius iš Lietuvos emigravo beveik trečdalis (apie 900 tūkst.) gyventojų. Nerimą kelia tai, kad Nacionalinės pažangos programoje (strategija „Lietuva 2030“) nėra net užuominos apie šią Lietuvą ištikusią egzistencinę problemą. O verslo grupės kaip atsvarą emigracijai netgi siekia skatinti imigraciją, kad darbo rinką papildytų iš svetur atvykę „kvalifikuoti specialistai“ ir nereikėtų gerinti darbo sąlygų ir didinti atlygio savo piliečiams, tuo būdu sudarant sąlygas jiems neišvykti iš Lietuvos.

Analogiškas didžiųjų ES valstybių politinio elito ir verslo sluoksnių požiūris sukėlė migracijos krizę, kuri paskatino ES valstybių dezintegraciją: Šengeno erdvėje jau imama varžyti ES piliečių judėjimo laisvę, stabdomas Dublino konvencijos galiojimas (Vengrija), rengiamasi referendumu spręsti dėl išstojimo iš ES (Didžioji Britanija) ir pan.

Akivaizdu, kad Lietuvos valstybės vadovų bei politinio elito požiūris į valstybės ir tautos, kaip politinio subjekto, išlikimo galimybę negali būti trumparegiškai grindžiamas ekonomine nauda. Valstybė privalo turėti ilgalaikę imigracijos ir emigracijos strategiją, atsakingos institucijos turi parengti ir įgyvendinti šių procesų suvaldymo programas, įskaitant reemigraciją skatinančias priemones. Bet koks delsimas sukelia negrįžtamus padarinius valstybei ir visuomenei.

Atkreipiame valstybės vadovų ir valdžios institucijų dėmesį, kad emigracijos masto ignoravimą visuomenė vertina kaip valdžios atsakomybės arba gebėjimų stoką garantuoti valstybės suverenumą ir tautos tęstinumą. Todėl raginame Lietuvos Respublikos Prezidentę, Seimą ir Vyriausybę ryžtingai imtis kompleksinės ir ilgalaikės imigracijos ir emigracijos strategijos rengimo ir įgyvendinimo, ypač - neatidėliotinių priemonių emigracijai suvaldyti ir reemigracijai paskatinanti.

Intelektualų atstovai:

SAULIUS ARLAUSKAS
ANTANAS BURAS

- *teisės filosofas, mokslų daktaras, profesorius;*
- *LMA akademikas, profesorius, Lietuvos Sąjūdžio iniciatyvinės grupės narys;*

RITA ALEKNAITĖ-BIELIAUSKIENĖ

- *kultūrologė, humanitarinių mokslų daktarė, M. Romerio universiteto profesorė;*

BRONIUS GENZELIS

- *habilituotas humanitarinių mokslų daktaras, profesorius, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Akto „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ signataras, Valstybinės mokslo premijos laureatas;*

LAURA JANULEVIČIŪTĖ
ALDONA BIRUTE JANKEVIČIENĖ

- *teologė, teisės magistrė;*
- *advokatė;*

VIDMANTĖ JASUKAITYTĖ

- *rašytoja, publicistė, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Akto „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ signatarė, Lietuvos rašytojų sąjungos narė, Lietuvos moterų sąjungos įkūrėja, literatūros premijų laureatė;*

VLADAS KANČAUSKAS

- *dailininkas, skulptorius;*

PETRAS KUNCA
KRESCENCIJUS STOŠKUS

- *smuikininkas, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos profesorius;*
- *filosofas, humanitarinių mokslų daktaras, Lietuvos kultūros kongreso ir Nepartinio demokratinio judėjimo tarybos pirmininkas;*

JŪRATĖ MARKEVIČIENĖ

- *kultūros antropologė, paveldosaugininkė, tarptautinė kultūros paveldo ekspertė - ICOMOS narė;*

EDITA MILAŠEVIČIŪTĖ	- rašytoja, Nepartinio demokratinio judėjimo tarybos narė;
GEDIMINAS MERKYS	- sociologas, profesorius, habilituotas mokslų daktaras;
GEDIMINAS NAVAITIS	- psichologas, M. Romerio universiteto profesorius;
ALVYDAS PAULIUKEVIČIUS	- medicinos mokslų daktaras, profesorius;
VYTAUTAS RUBAVIČIUS	- rašytojas, humanitarinių mokslų daktaras;
DAIVA TAMOŠAITYTĖ	- humanitarinių mokslų daktarė, rašytoja, filosofė;
ALFONSAS VAIŠVILA	- teisės filosofas ir teoretikas, M. Romerio universiteto profesorius, habilituotas mokslų daktaras;
GYTIS VAITKŪNAS	- dailėtyrininkas, kultūrologas;

Nevyriausybės organizacijos:

Lietuvos žmogaus teisių asociacija	– Vytautas Budnikas
Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija	– Romualdas Povilaitis
Piliečių gynimo paramos fondas	– Stasys Kaušinis
Nepartinis demokratinis judėjimas	– Krescencijus Stoškus
Lietuvos karjeros specialistų asociacija	– Kęstutis Mikolajūnas
Lietuvos aeroklubas	– Jonas Mažintas
Nacionalinė antikorupcijos asociacija	– Kęstutis Zaborskas

ilustracija iš www.sputniknews.com

Kreipimasis į geros valios žmones!

Laikraštis “Pozicija” leidžiamas jau 26-eri metai. Valstybė jo neremia - laikraštį leidėja Lietuvos žmogaus teisių asociacija leidžia iš paaukotų lėšų. Todėl kreipiamės į visus geros valios žmones ir iš anksto dėkodami prašome pagal galimybes paremti “Pozicijos” leidybą.

Leidėjo rekvizitai:

Lietuvos žmogaus teisių asociacija, Laisvės pr.60, Vilnius. Įm.k. 191925444, atsiskaitomoji sąskaita LT 63 7044 0600 0113 9296, AB SEB bankas.

Redakcijos adresas: Laisvės pr.60, LT-05120 Vilnius
 Valstybės institucijose platinamas elektroniniu paštu. Atspausdintas tiražas - 500 egz.
 Prenumerata priimama tel.: +370 5 2429051. Prenumeratos kaina metams - 8 EUR.
 Nuo 1989 m. “Pozicija” leidžiama įgyvendinant LŽTA steigėjų numatytą visuomenės teisinio švietimo programą
Leidžia Lietuvos žmogaus teisių asociacija
 Laisvės pr.60-302, LT-05120 Vilnius. El.paštas: komitetas@lzta.lt; www.lzta.lt